

INFORME DE
CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

4t TRIMESTRE 2021

Informe elaborat per la
Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial
Grup de Recerca d'Indústria i Territori

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de **TORTOSA**

 Cambra de Comerç
de **Valls**

Amb el suport de:

 Diputació Tarragona

INFORME DE
CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona
i de les Terres de l'Ebre

4t TRIMESTRE 2021

ÍNDEX

1. L'economia mundial	3
2. L'economia espanyola i la catalana	4
3. L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre	6
4. La dinàmica demogràfica	7
5. L'ocupació i l'atur	10
6. La contractació laboral	14
7. Els expedients de regulació d'ocupació	15
8. L'afiliació a la Seguretat Social	17
9. La dinàmica empresarial	18
10. Altres indicadors d'activitat: el port de Tarragona i l'aeroport de Reus	21
11. L'activitat turística	23
12. La variació de preus	27
13. El finançament de l'economia	29
14. El comerç amb l'exterior	32
15. Una visió de l'economia de la zona en cinc punts	35

1. L'economia mundial

L'economia mundial ha tancat l'exercici de 2021 amb una taxa de PIB del 5,9% i unes previsions de creixement inferiors, del 4,4%, per a 2022. L'avanç de la nova variant de la COVID-19 ha comportat restriccions de mobilitat que, conjuntament amb l'increment del preu de l'energia i la reestructuració i el trencament de les cadenes de subministraments, han causat un augment dels preus superior al previst.

2021 tanca amb una taxa de PIB del 5,9% superior al 2020 i unes previsions de creixement del 4,4% per a 2022

L'FMI ha moderat les perspectives de creixement de l'economia mundial en més de mig punt per al gener de 2022. Seguint aquesta tònica, preveu una variació del 3,8% per al 2023. La dependència que l'activitat econòmica té dels indicadors sanitaris és molt significativa; per tant, les previsions estan molt relacionades amb l'evolució que pugui seguir la pandèmia pel que fa a la immunització de la població i a teràpies més eficaces a nivell global.

Quadre 1. Creixement del PIB (%). 2020-2021.

	Estimació		Projecció		Relació
	2020	2021	2022	2023	2019/2022
PIB mundial	-3,5	5,9	5,9	3,8	6,69
Economies avançades	-4,9	5,0	5,0	2,6	3,75
EUA	-3,4	5,6	5,6	2,6	6,09
Japó	-5,1	1,6	1,6	1,8	-0,40
Regne Unit	-10,0	7,2	7,2	2,3	1,01
Zona Euro	-7,2	5,2	5,2	2,5	1,43
Alemanya	-5,4	2,7	2,7	2,5	0,85
França	-9,0	6,7	6,7	1,8	0,50
Itàlia	-9,2	6,2	6,2	2,2	0,09
Espanya	-11,1	4,9	4,9	3,8	-1,34
Economies emergents	-2,4	6,5	6,5	4,7	8,93
Xina	2,3	8,1	8,1	5,2	15,89
Índia	-8,0	9,0	9,0	7,1	9,31
Rússia	-3,6	4,5	4,5	2,1	3,56
Brasil	-4,5	4,7	4,7	1,6	0,89
Mèxic	-8,5	5,3	5,3	2,7	-0,95
Aràbia Saudita	-3,9	2,9	2,9	2,8	3,63
Nigèria	-3,2	3,0	3,0	2,7	2,40
Sudàfrica	-7,5	4,6	4,6	1,4	-1,41
Països baixos ingressos	0,1	3,1	3,1	5,5	8,67

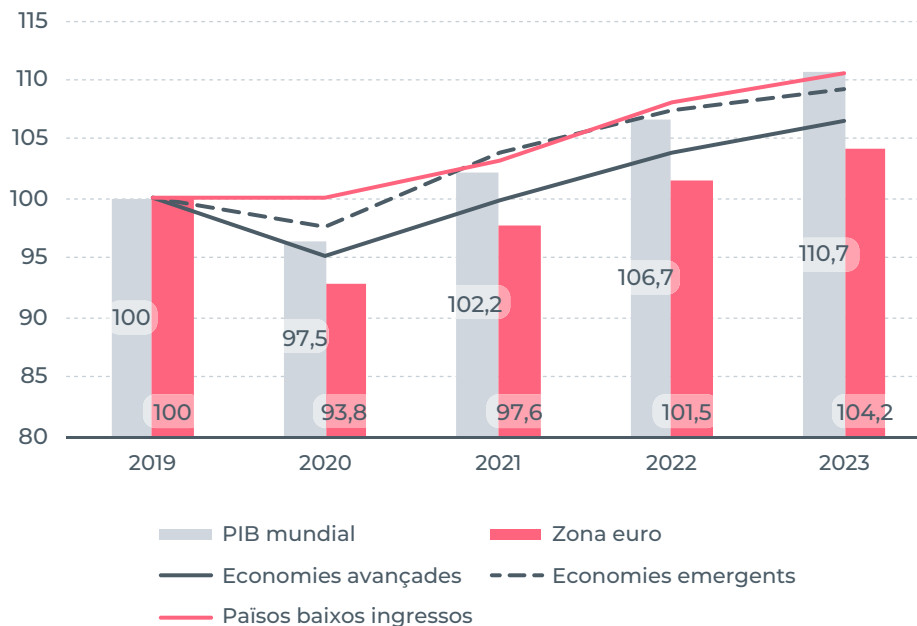
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'informe "Perspectives de l'economia mundial" (gener de 2022) de l'FMI.

Malgrat aquesta variació en les previsions per al 2022, observem que l'evolució global de l'economia mundial a finals de 2021 ha superat la caiguda de 2020. Aquesta dinàmica serà molt estesa a nivell global a finals de 2022. En l'últim tram de 2021 s'han registrat

diferències relatives superiors en comparació de 2019, en les economies emergents, principalment la Xina i l'Índia, i als Estats Units, seguits de la zona euro, que va patir una caiguda molt superior l'any 2020. El quadre 1 mostra la projecció del PIB de 2022 en relació amb 2019. S'hi pot observar la superació global de l'indicador, en bona part per l'impuls de les economies xinesa i de l'Índia, també pels Estats Units i en menor mesura per la zona euro, on les economies principals superaran la caiguda de 2020 amb dificultats.

A la zona euro, les economies superaran la caiguda de 2020 amb dificultats

Gràfic 1. Evolució del PIB (índex 100 = any 2019).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'informe "Perspectives de l'economia mundial" (gener de 2022) de l'FMI.

L'augment de la inflació preocupa pels desajustos de preus i costos que implica

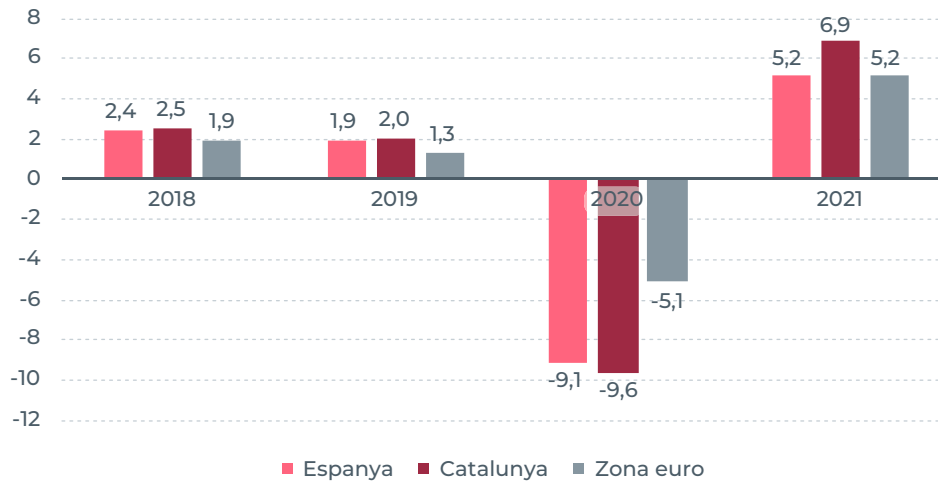
En aquest context, l'augment de la inflació preocupa pels desajustos de preus i costos que implica. Aquesta dinàmica de preus deriva de la variació dels costos energètics, que segurament persistiran al 2022, i del trencament de la cadena de subministrament, que comporta inel·lasticitats en l'oferta. Així, d'una banda, una inflació de costos, i de l'altra, un augment de la demanda de béns físics que repercuteix en tota l'activitat econòmica fan plantejar mesures monetàries que poden tenir, també, conseqüències en els nivells d'activitat.

2. L'economia espanyola i la catalana

L'economia espanyola i, principalment, la catalana semblen recuperar-se, ja que registren uns indicadors lleugerament superiors als de la zona euro després de la forta caiguda del PIB de 2020. Les dades corresponents al 2021 (que són provisionals i poden estar en revisió) indiquen que l'evolució econòmica segueix unes línies de recuperació, malgrat que el creixement ha estat inferior al previst en les expectatives que s'havien generat trimestres anteriors.

El creixement ha estat inferior al previst en les expectatives que s'havien generat trimestres anteriors

Gràfic 2. Taxa de variació interanual del PIB a Espanya, Catalunya i zona euro (%).

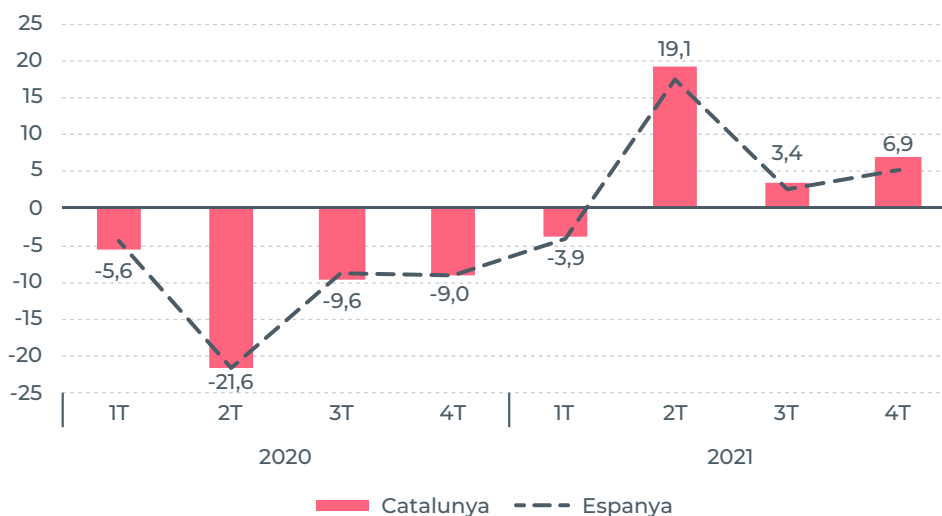
Nota: Dades provisionals per al 2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE, Indicadors de Conjuntura. Generalitat de Catalunya i UE.

La variació del PIB indica el dinamisme interanual de l'activitat econòmica. El gràfic 2 mostra com aquest indicador és molt similar a l'economia espanyola i a la catalana, tot i que hi ha diferències temporals. Les variacions de la importància dels sectors productius ens porta a aquesta situació. Al gràfic, observem com la caiguda de 2020 va ser superior a l'economia catalana, cosa que ha comportat que els indicadors de creixement de 2021 siguin proporcionalment superiors als de l'economia espanyola. Respecte de l'any 2019, els indicadors de l'economia catalana registren un 97,28% i els de l'espanyola, un 95,84%. Les perspectives indiquen que durant l'any actual, si el turisme recupera valors més normals, es poden recuperar els nivells anteriors a la COVID-19.

Respecte de l'any 2019, els indicadors de l'economia catalana registren un 97,28% i els de l'espanyola, un 95,84%

Gràfic 3. Variació interanual del PIB per trimestres a Espanya i Catalunya (%).

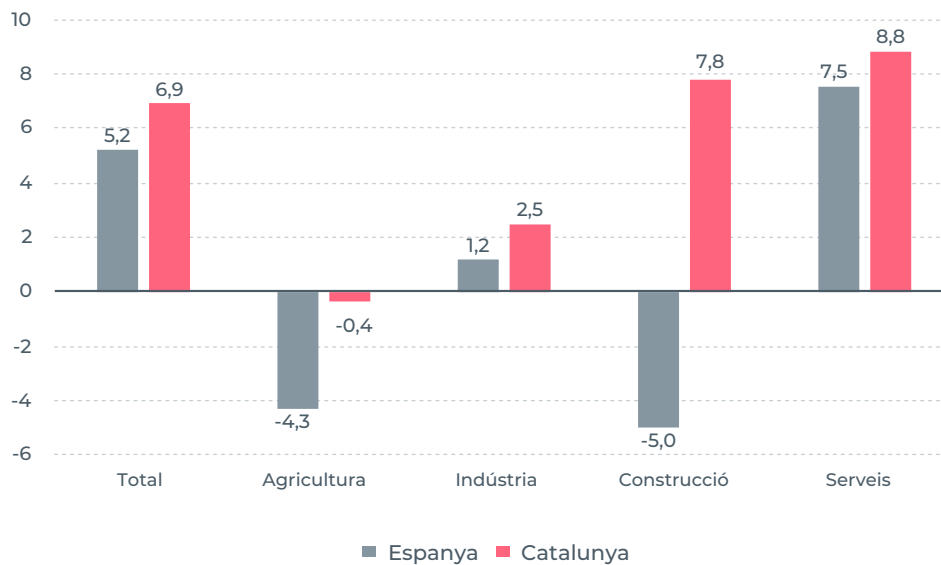
Nota: Dades provisionals per al 2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE, Indicadors de Conjuntura. Generalitat de Catalunya.

El gràfic 4 mostra les diferències interanuals dels diferents sectors corresponents a l'any 2021. A Catalunya, l'agricultura ha caigut menys que a la resta d'Espanya, i la indústria, la construcció i els serveis han experimentat valors positius superiors. Per contra, al conjunt espanyol, la forta caiguda de l'agricultura i la construcció, acompanyada per uns resultats positius inferiors en el cas de la indústria i els serveis, condiciona el creixement. Cal esmentar que el sector dels serveis ha estat el que ha impulsat l'activitat productiva de les dues zones.

A Catalunya, l'agricultura ha caigut menys que a la resta d'Espanya, i la indústria, la construcció i els serveis han experimentat valors positius superiors

Gràfic 4. Diferències sectorials en la variació del PIB al 2021 (%).

Nota: Dades provisionals per al 2021.

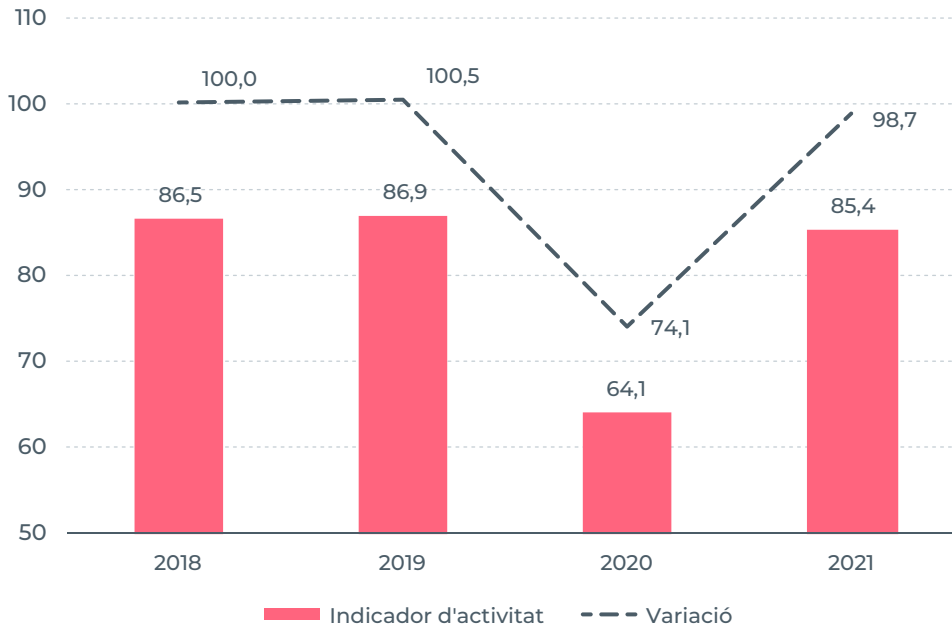
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE, Indicadors de Conjuntura. Generalitat de Catalunya.

3. L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

L'activitat econòmica de la zona ha experimentat una recuperació durant l'exercici de 2021 respecte de l'any anterior, però encara es troba per sota dels nivells d'activitat de 2019. L'ocupació s'ha recuperat, tot i que continua amb la inestabilitat derivada de la temporalitat en la contractació laboral. Els ERTO conseqüència de la pandèmia han servit per mantenir ocupació. Aquesta recuperació de l'ocupació es troba davant de tres incerteses importants en l'activitat productiva de l'àrea. En primer lloc, l'augment dels preus, que ha estat superior al d'altres zones, fet que preocupa en una economia amb un fort component de temporalitat laboral i de salaris relativament ajustats. En segon lloc, la incertesa del turisme, amb indicadors molt per sota dels de 2019 i 2020. Finalment, l'atonía inversora, que es manifesta en la menor capitalització de societats empresarials i en una disminució creditícia, que podem atribuir més a la demanda de crèdits que a l'oferta disponible.

L'activitat econòmica de la zona ha experimentat una recuperació durant 2021

Gràfic 5. Indicador d'ús potencial de l'activitat (%) i variació de l'índex (índex base 100 = any 2018).

L'indicador d'ús potencial de l'activitat productiva a nivells d'activitat inferiors als dels dos anys anteriors

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya) i de la Seguretat Social.

En aquest marc, el gràfic 5 mostra l'indicador d'ús potencial de l'activitat productiva, en què es poden observar nivells d'activitat inferiors als dels dos anys anteriors a la pandèmia. Tot i que la recuperació respecte de 2020 ha estat notòria, com a la resta d'economies, no es preveu que les economies espanyola i catalana arribin als nivells de finals de 2019 a finals d'aquest any. Per tant, considerem que per a l'economia de la zona aquest aspecte també serà significatiu, i més en l'atonía inversora que s'observa i la temporalitat laboral que hi ha en el mercat laboral de la zona.

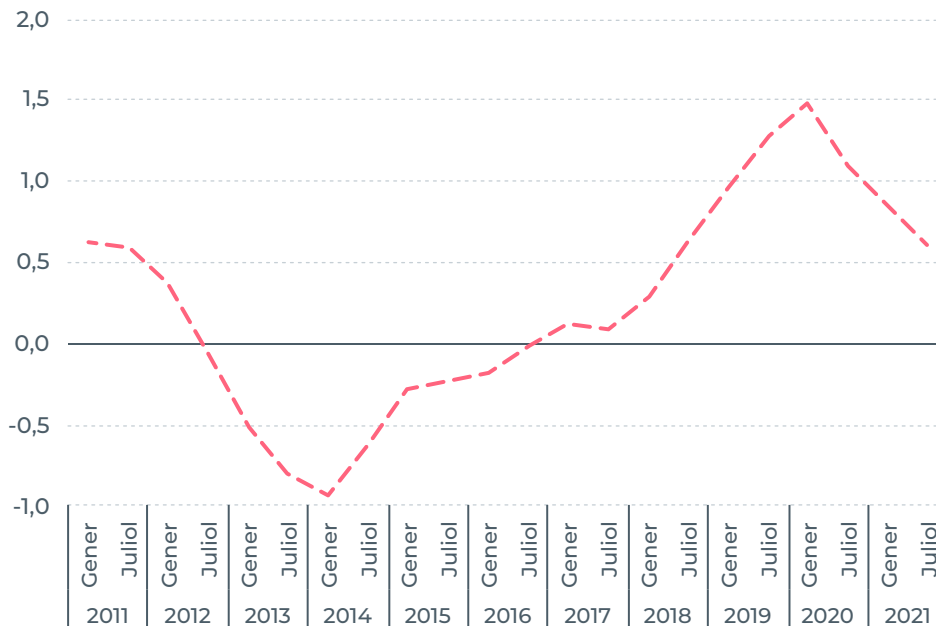
4. La dinàmica demogràfica

La variació de població a la zona ha estat lenta des de la crisi de 2008. El creixement anual acumulatiu de 2011 a 2021 ha estat del 0,23% anual, amb una diferència significativa entre els espanyols, que han experimentat una taxa de 0,37%, mentre que la dels estrangers ha estat del -0,43%. Els primers han passat de 655.704 persones a principis de 2011 a 685.516 al juliol de 2021, mentre que els estrangers han passat de 143.114 persones a 135.897.

La variació de població a la zona ha estat lenta des de la crisi de 2008

El gràfic 6 mostra la variació interanual del conjunt de població. S'hi poden observar les taxes negatives, és a dir la disminució de població, des del juliol de 2012 fins al juliol de 2016. A partir d'aleshores, les taxes es recuperen i arriben a un màxim de l'1,48% interanual a principis de 2020. La COVID-19 va estabilitzar la població amb taxes de variació decreixents, però positives, a partir d'aquell màxim; en valors absoluts, això va representar un augment d'un 7.000 persones en un any i mig, fins al juliol de 2021.

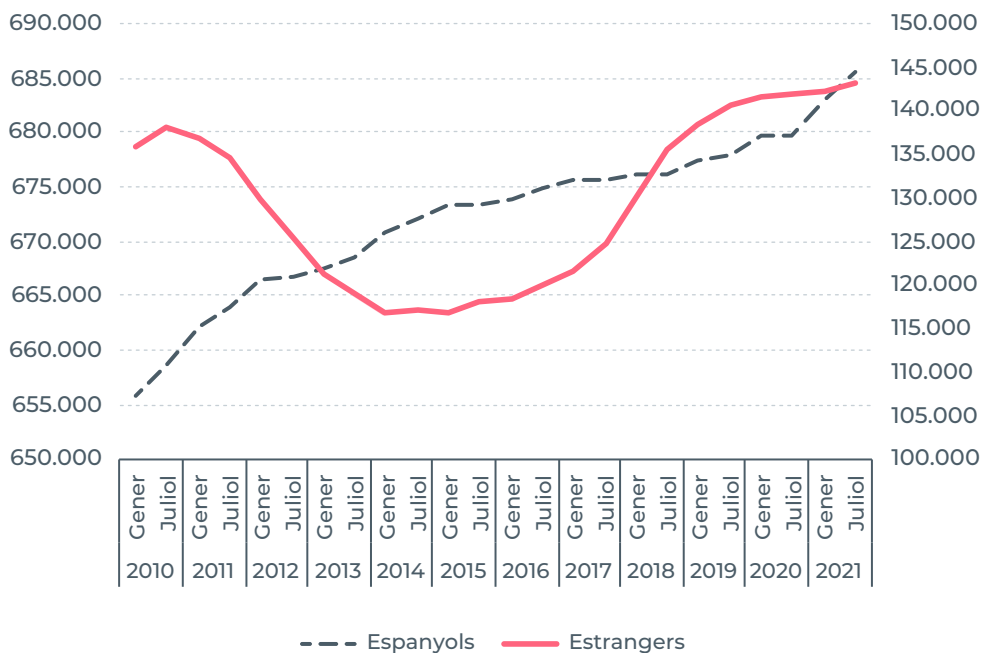
Gràfic 6. Taxa de variació interanual de la població (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

El gràfic 7 mostra la variació demogràfica a l'àrea. El poc creixement demogràfic que s'ha registrat a l'àrea ha estat determinat pels espanyols. Per contra, el nombre d'estrangers va disminuir al mig del decenni i es va recuperar quan el dinamisme de l'activitat econòmica assenyalava una certa seguretat. Tot i això, aquest dinamisme es va aturar a partir de 2021 pels efectes de la COVID-19, que semblen disminuir. També observem una disminució en el nombre de persones estrangeres, cosa que podem relacionar amb l'augment de la mobilitat i els condicionants de treball a la zona.

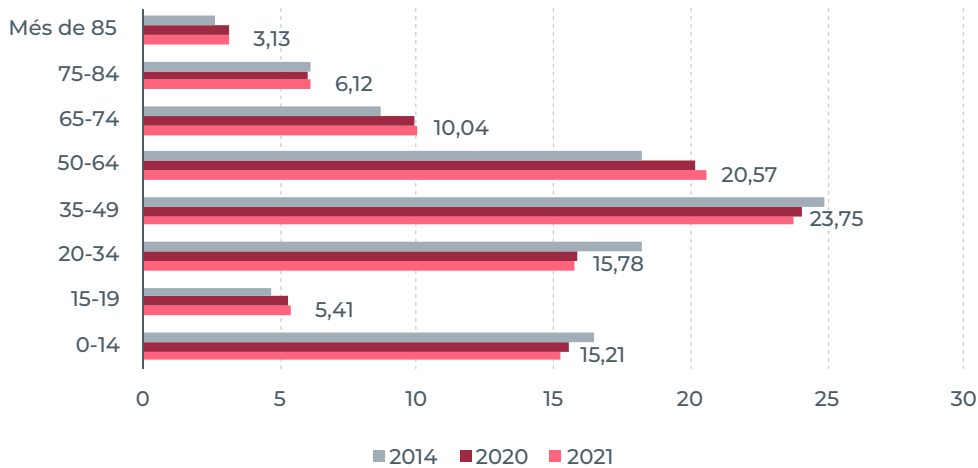
Gràfic 7. Nombre de persones residents.

Nota: Nombre d'espanyols, a l'eix de l'esquerra i d'estrangers, a l'eix de la dreta.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Aquesta dinàmica demogràfica mostra una gran volatilitat. El poc creixement de la població té una correlació molt intensa amb l'envelliment. El gràfic 8 assenyalava les variacions en tres anys diferents i mostra l'envelliment de la piràmide d'edat. Els grups d'edat que van dels 20 als 50 anys han passat de representar un 43,15% del total l'any 2014 al 39,53% l'any 2021. La variació de les estructures d'edats entre 2020 i 2021 és conseqüència de la realitat econòmica i epidemiològica de la COVID-19 i ens permet estimar alguns aspectes que, si es consolidessin, implicarien una realitat demogràfica que accentuaria el poc creixement actual. En primer lloc, observem una disminució de la població d'entre 0 i 14 anys, i també d'entre 20 i 49. Per contra, la població d'entre 50 i 64 anys augmenta en un 0,38%. Finalment, la població de més de 65 anys representa el 19,29% del total l'any 2021, mentre que l'any anterior en representava el 19,03%, uns percentatges allunyats del 17,46% de 2014.

Gràfic 8. Estructura d'edats (%).

Hi ha una disminució de la població d'entre 0 i 14 anys i d'entre 20 i 49. La població de més de 65 anys representa el 19,29% del total l'any 2021

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Quadre 2. Indicadors demogràfics (%).

	Gener 2014	Gener 2020	Juliol 2021
Índex d'envelliment (1)	17,5	19,0	19,3
Índex de dependència (2)	33,9	34,6	34,5
Índex de reemplaçament població activa (3)	87,6	88,6	88,1

1. Població de més de 65 anys respecte de la total.
2. Població de més de 65 anys i de 0 a 14 respecte de la total.
3. Població d'entre 15 i 19 anys respecte dels de 60 a 65.

Font: Elaboració pròpia a partir dades de l'INE.

5. L'ocupació i l'atur

El darrer trimestre de 2021 el nombre de persones ocupades ha experimentat un increment de l'1,45%. Aquest increment contrasta amb la forta davallada de 2020, tot i que encara es troba per sota de 2019. L'ocupació incrementa en tots els grans sectors d'activitat amb l'excepció de la construcció, que experimenta un descens del 9,43%. L'augment global en 4,8 milers de persones ha estat determinat per l'increment en l'activitat agrícola en 2,6 milers. La indústria, amb 4,1, destaca per l'escàs augment del sector terciari. Tots aquests sectors han compensat la disminució de 2,3 milers de persones registrada en el sector de la construcció. El quadre 3 s'observa el fort augment relatiu de l'agricultura (20,16%), que s'apropa al 5% del total d'ocupats; l'increment de la indústria (6,94%), que augmenta el seu pes relatiu en un punt en el total d'ocupats de la zona, i la lleugera pujada dels serveis, amb un menor augment de l'ocupació interanual (0,17%). La construcció, per la seva banda, cau un 9,43% i representa el 6,58% del total dels ocupats.

El nombre de persones ocupades ha experimentat un increment de l'1,45%

Quadre 3. Els ocupats. 4t trimestre 2021.

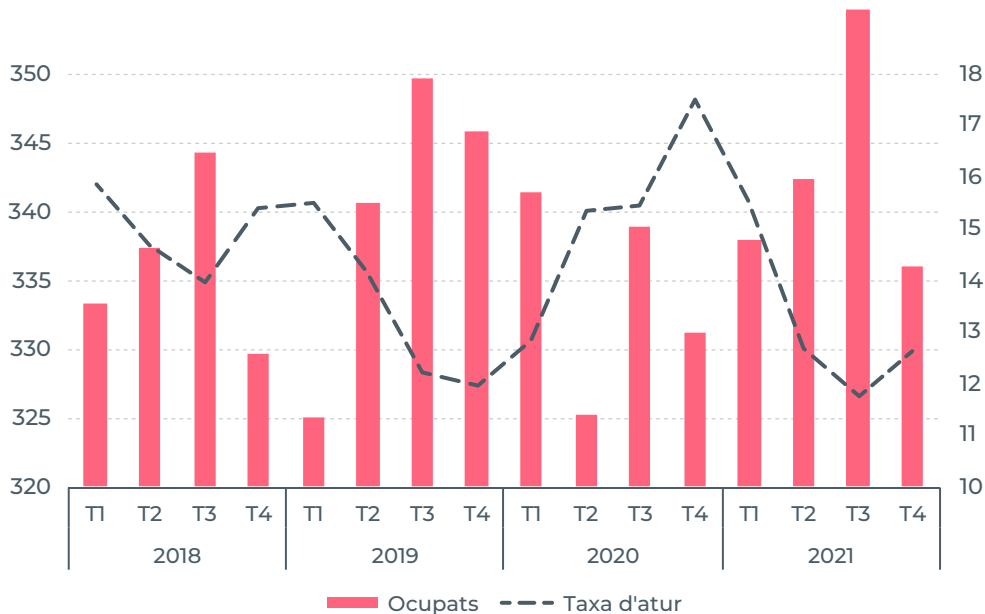
TOTAL	2018	2019	2020	2021
Nombre (milers)	329,7	345,7	331,2	336,0
Variació (%)	0,20	4,90	-4,19	1,45
Nombre (milers)	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2018	19,2	63,6	23,3	223,6
2019	13,7	63,8	20,1	248,1
2020	12,9	59,1	24,4	234,8
2021	15,5	63,2	22,1	235,2
Pes sectorial (%)	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2018	5,80	19,30	7,10	67,80
2019	4,00	18,50	5,80	71,80
2020	3,89	17,84	7,37	70,89
2021	4,61	18,81	6,58	70,00
Variació interanual (%)	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2017-18	26,30	3,90	-12,70	-1,00
2018-19	-28,60	0,30	-13,70	11,00
2019-20	-5,84	-7,37	21,39	-5,36
2020-21	20,16	6,94	-9,43	0,17

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA.

El gràfic 9 mostra l'augment de l'ocupació en el 2019 i la caiguda d'aquest indicador en el 2020, que torna a recuperar-se en el 2021. La taxa d'atur evoluciona de manera inversa a la creació d'ocupació i disminueix els anys 2019 i 2021. Aquests períodes mostren un índex d'ocupats superior al de 2018 i 2020. La línia de l'atur, que es trobava a la baixa els anys anteriors a la pandèmia, va passar de 80.000 aturats a 47.000 l'any 2019. A finals de l'exercici 2020, aquesta taxa va arribar a més de 70.000, per baixar a 48.600 persones el darrer trimestre de 2021, de les quals el 26,70% són aturats de llarga durada o que cerquen la primera ocupació.

La taxa d'atur evoluciona de manera inversa a la creació d'ocupació i disminueix els anys 2019 i 2021

Gràfic 9. El nombre d'ocupats (en milers) i la taxa d'atur (%).

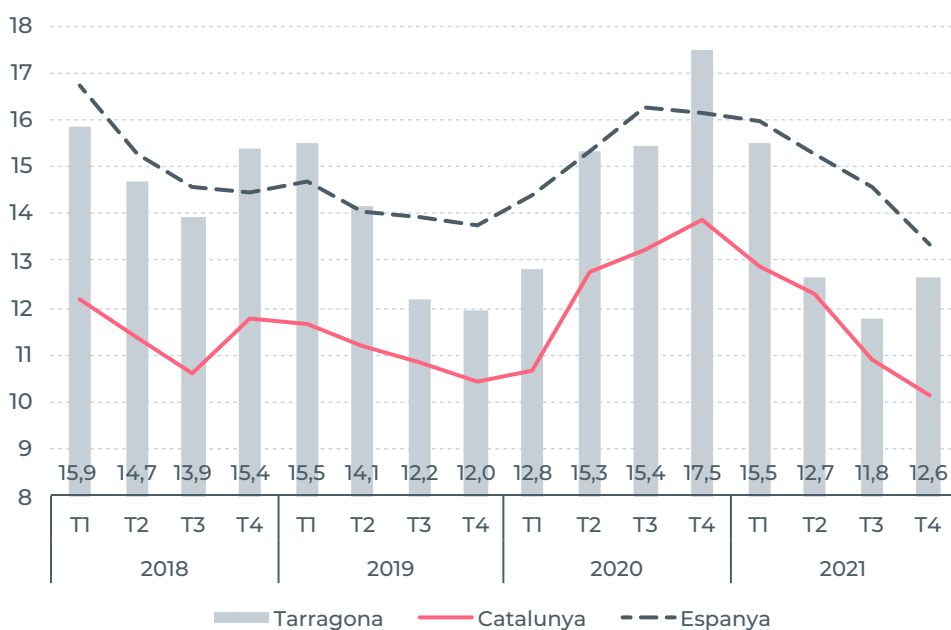
Nota: El nombre d'ocupats (en milers), a l'eix de l'esquerra i la taxa d'atur, a l'eix de la dreta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA.

La taxa d'atur de la zona ha passat del 17,5% a finals de 2020 a un 12,6% al quart trimestre de 2021. La caiguda ha estat significativa i segueix una evolució similar a la dels conjunts català i espanyol (gràfic 10). Durant l'any 2021, la xifra de l'àrea de Tarragona sempre ha estat superior a la del conjunt de Catalunya (10,16%) i inferior a l'espanyola (13,33%), excepte alguns trimestres. Tanmateix, el darrer trimestre de 2020 es produeix una diferència significativa quan l'espanyola registra el 16,13% i la de Tarragona, el 17,5%.

La taxa d'atur de la zona ha passat del 17,5% a finals de 2020 a un 12,6% al quart trimestre de 2021

Gràfic 10. La taxa d'atur (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA.

Per sectors, la major desocupació es registra als serveis, que representen el 34,70% dels aturats, una xifra inferior al pes de l'atur de llarga durada, del 54,93% del total (un percentatge molt superior al dels anys anteriors). El pes total d'aturats dels altres sectors (excloent els aturats de llarga durada i els serveis) és molt inferior, ja que en conjunt corresponen al 10,37% del total. Les taxes d'atur sectorial són diferents i mostren un pes superior en l'agricultura (7,19%) i la construcció (7,14%) davant de la taxa mitjana global sense els desocupats de llarga durada, que és del 5,96%. Els serveis registren un 6,70% i és la indústria el sector que té aquest indicador més baix (3,07%).

El pes de l'atur de llarga durada és del 54,93% del total, percentatge molt superior al dels anys anteriors

Quadre 4. Comparativa del mercat laboral.

	Espanya	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona
Ocupats (en milers)	20.184,9	3.498,1	2.607,4	356,1	198,6	336,0
Aturats (en milers)	3.103,8	395,4	276,8	45,0	25,1	48,5
Taxa d'activitat (%)	58,65	61,27	61,69	62,64	62,58	59,19
Taxa d'atur (%)	13,33	10,16	9,60	11,22	11,21	12,62
Variació interanual (%)	Espanya	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona
Ocupats	4,35	4,71	5,46	6,14	-1,49	1,45
Aturats	-16,56	-26,49	-29,28	-12,79	0,80	-30,81
Taxa d'activitat	0,79	0,18	0,55	2,92	-0,62	0,00
Taxa d'atur	-17,36	-26,75	-29,77	-15,83	2,09	-27,76

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA.

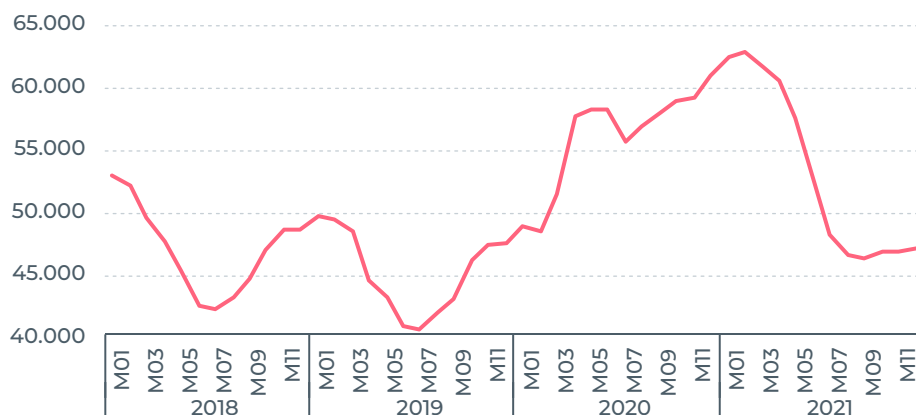
El mercat de treball de la zona es mou amb unes particularitats precises que el diferencien del català i l'espanyol. El quadre 4 mostra l'evolució del mercat laboral en dades interanuals l'any 2021. Hi podem observar la dinàmica alcista de l'ocupació i la disminució de l'atur que s'ha donat en tots. En primer lloc, cal considerar que l'ocupació ha augmentat menys a la zona, tot i que el nombre d'aturats ha disminuït més que a les altres àrees. La taxa d'activitat no ha experimentat cap variació interanual, si bé continua sent la més baixa de Catalunya i un 0,54% superior a l'espanyola, que es troba 2,5 punts per sota de la catalana. La taxa d'atur és més elevada que a la resta de províncies catalanes i inferior a la del conjunt d'Espanya. El descens que ha experimentat ha estat proporcionalment superior al de les taxes catalana i espanyola.

La taxa d'activitat continua sent la més baixa de Catalunya

Les dades d'atur registrat del gràfic 11 mostren oscil·lacions importants a Tarragona al llarg d'aquests quatre anys. El mínim es va registrar al juliol de 2019, amb 40.775 aturats, i el màxim, al febrer de 2021, amb 62.892. L'ascens ha estat pràcticament continuat entre aquestes dues dates. A partir del febrer de 2021, l'indicador experimenta una disminució continuada fins a arribar a 47.260 aturats registrats al desembre de 2021, una xifra inferior a les registrades al mateix mes els anys 2018 i 2019.

47.260 aturats registrats al desembre de 2021, inferior a les registrades al mateix mes els anys 2018 i 2019

Gràfic 11. L'atur registrat. Nombre de persones per mesos.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

Al quadre 5 observem el descens en termes globals que assenyalàvem anteriorment i com aquest ha estat superior al Camp de Tarragona que a les Terres de l'Ebre, encara que la caiguda ha estat inferior a la del conjunt de Catalunya. Per comarques, el descens entre 2019 i 2021 ha estat superior al Priorat (-6,32%), el Tarragonès (-3,28%), el Baix Ebre (-2,09%), el Baix Camp (-1,46%) i l'Alt Camp (-1,17%). La resta de comarques es troben amb un nivell d'atur registrat superior al de finals de 2019. Ressalten per la manca de recuperació de l'ocupació la Conca de Barberà, la Terra Alta, el Montsià, la Ribera d'Ebre i el Baix Penedès. En relació amb el darrer mes de 2020, el nombre de persones aturades disminueix en totes les comarques.

Quadre 5. L'atur registrat per comarques.

	Nombre d'aturats			Variació interanual (%)	
	03/12/2019	31/12/2020	31/12/2021	2020/2021	2019/2021
Alt Camp	2.647	3.249	2.616	-19,48	-1,17
Baix Camp	11.948	15.315	11.773	-23,13	-1,46
Baix Ebre	4.211	5.159	4.123	-20,08	-2,09
Baix Penedès	7.723	9.807	7.924	-19,20	2,60
Conca de Barberà	756	1.008	813	-19,35	7,54
Montsià	3.513	4.642	3.643	-21,52	3,70
Priorat	380	496	356	-28,23	-6,32
Ribera d'Ebre	1.036	1.341	1.071	-20,13	3,38
Tarragonès	15.048	19.309	14.555	-24,62	-3,28
Terra Alta	369	469	386	-17,70	4,61
Camp de Tarragona	38.502	49.184	38.037	-22,66	-1,21
Terres de l'Ebre	9.129	11.611	9.223	-20,57	1,03
Província	47.631	60.795	47.260	-22,26	-0,78
Total Catalunya	388.124	497.611	369.158	-25,81	-4,89

Nota: En color, dades per sobre de la variació provincial.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

6. La contractació laboral

La contractació laboral ha augmentat d'una manera notòria a la zona des de 2017 (quadre 6) amb l'excepció de l'any 2020, en què va disminuir un 26,36% respecte de l'any anterior. La variació interanual corresponent a l'exercici de 2021 ha estat un 38,42% superior, cosa que representa 94.546 contractes més que l'any 2020. D'aquests, el 9,56% són indefinits i el 90,43%, temporals, amb un increment del 33,08% dels indefinits i del 39,01 dels temporals. El dinamisme de contractació ha estat superior a la zona que al conjunt català, tal com es desprèn de l'increment del pes relatiu d'aquests contractes en el conjunt de Catalunya, principalment pel que fa a la contractació temporal.

La contractació laboral ha augmentat d'una manera notòria

Quadre 6. La contractació laboral a Tarragona.

	Tarragona			Pes en el total català (%)		
	Total	Indefinit	Temporal	Total	Indefinit	Temporal
2017	323.384	30.928	292.456	10,15	7,52	10,54
2018	304.080	30.849	273.231	9,13	7,46	10,31
2019	334.196	34.230	299.966	9,99	7,65	10,35
2020	246.098	24.495	221.603	10,98	7,87	11,49
2021	340.644	32.597	308.047	11,11	7,79	13,09

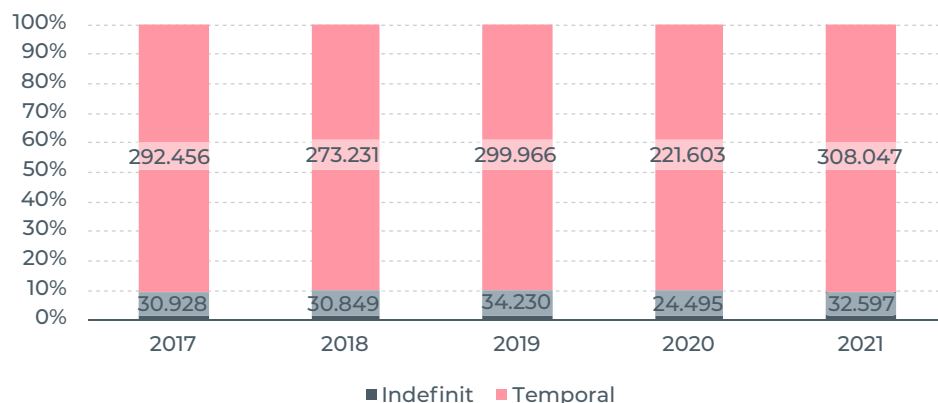
Variació interanual (%)						
2017	6,35	9,88	5,99	-0,34	0,40	-0,31
2018	-5,97	-0,26	-6,57	-9,99	-11,38	-9,53
2019	9,90	10,96	9,78	9,35	14,92	8,54
2020	-26,36	-28,44	-26,12	9,91	2,88	11,01
2021	38,42	33,08	39,01	1,19	-1,03	13,89

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

El gràfic 12 s'hi pot observar com la contractació indefinida sempre ha estat per sota del 10% del total. La temporalitat és un aspecte determinant en la contractació laboral de l'àrea. L'estacionalitat afecta el sector turístic, l'agricultura i la construcció i, en menor mesura, els serveis.

La contractació indefinida sempre ha estat per sota del 10% del total

Gràfic 12. La contractació laboral a Tarragona (nombre de contractes i pes sobre el total).

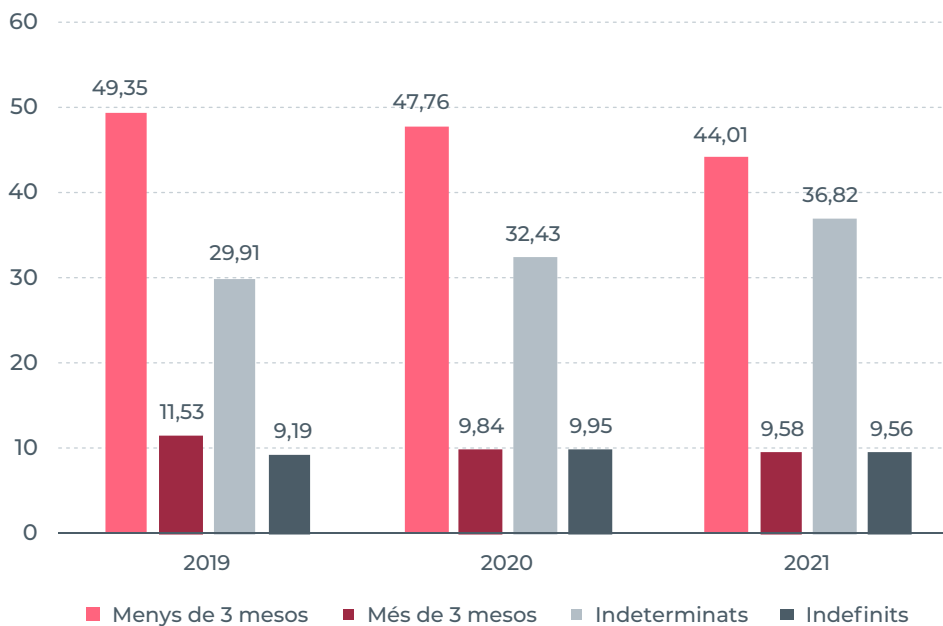

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

El gràfic 13 assenyalava la importància que tenen els contractes de menys de tres mesos. Cal incidir que els contractes de menys d'un mes han representat el 32,96% del total de contractacions de l'any 2021, davant del 36,53% de 2020 i del 36,97% de 2019. El gràfic també mostra com els contractes temporals indeterminats, essencialment els d'obra i servei, tenen un pes molt elevat en la contractació global de l'àrea, mentre que els indefinits estan estancats per sota del 10% del total.

Els contractes de menys d'un mes han representat el 32,96% de les contractacions de l'any 2021

Gràfic 13. Distribució de contractes en relació amb la seva durada (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

7. Els expedients de regulació d'ocupació

El manteniment de l'ocupació a la zona i, en general, en el període àlgid de la COVID-19 es va sostenir pels ERTO. Aquests expedients de regulació d'ocupació van ser nombrosos l'any 2020 i van afectar 86.575 treballadors, una xifra que representa un 27,25% dels afiliats al Règim General de la Seguretat Social. L'any 2021 el percentatge ha estat del 2,44%. El manteniment de l'ocupació ha permès, en bona part, que la pandèmia no afectés l'estructura organitzativa de les empreses, ja que han pogut disposar del seu personal.

El manteniment de l'ocupació a la zona es va sostenir pels ERTO

El nombre d'expedients ha passat de 13.627 a 1.042 en el 2021 i els treballadors afectats, de 86.575 a 8.115. La disminució dels expedients ha estat del 92,35% i la del nombre de treballadors, del 90,63%. Per al total català, aquests percentatges són del -94,28% en el cas dels expedients i del -89,81% en el cas dels treballadors. La disminució ha estat superior al Camp de Tarragona (-92,02%) que a les Terres de l'Ebre (-81,65%) per l'efecte d'arrossegament del Baix Camp i el Tarragonès. La Conca de Barberà és la comarca on la disminució ha estat inferior (-75,98%).

Quadre 7. Variació interanual (%) de les afiliacions a la Seguretat Social. Setembre de 2021.

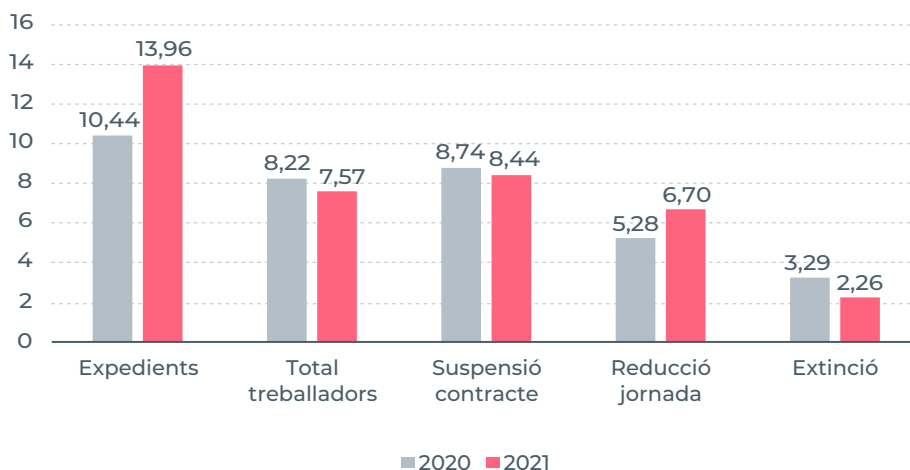
	Expedients		Treballadors		Distribució treballadors (%)	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Alt Camp	669	37	7.017	757	8,1	9,3
Baix Camp	3.395	149	17.010	650	19,6	8,0
Baix Ebre	1.380	203	5.675	1.202	6,6	14,8
Baix Penedès	1.499	106	12.245	1.446	14,1	17,8
Conca de Barberà	300	15	4.293	1.031	5,0	12,7
Montsià	1.167	181	4.710	790	5,4	9,7
Priorat	200	14	657	126	0,8	1,6
Ribera d'Ebre	217	18	791	81	0,9	1,0
Tarragonès	4.680	297	33.739	1.974	39,0	24,3
Terra Alta	120	22	438	58	0,5	0,7
Camp de Tarragona	10.743	618	74.961	5.984	86,6	73,7
Terres de l'Ebre	2.884	424	11.614	2.131	13,4	26,3
Província	13.627	1.042	86.575	8.115	100	100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

El pes dels ERTOS a la zona ha augmentat lleugerament en relació amb el conjunt català (gràfic 14). El nombre d'aquests expedients és proporcionalment superior l'exercici de 2021, i els efectes de l'activitat turística poden explicar-ne les causes. Els indicadors també mostren que els treballadors afectats han perdut pes relatiu pel que fa a la suspensió i a l'extinció del contracte, mentre que la importància de la reducció de jornada ha augmentat.

El nombre d'aquests expedients és proporcionalment superior al català l'exercici de 2021, i els efectes de l'activitat turística poden explicar-ne les causes

Gràfic 14. Els treballadors afectats per expedients de regulació d'ocupació a Tarragona sobre el total català (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT.

8. L'afiliació a la Seguretat Social

L'afiliació a la Seguretat Social ha experimentat un augment del 4,5% interanual en el conjunt provincial, un percentatge superior al de l'increment del conjunt català. Aquest impuls ha vingut pel Camp de Tarragona (5,1%), ja que a les Terres de l'Ebre aquest percentatge ha estat lleugerament inferior. El Tarragonès (5,5%), el Baix Penedès (5,3%) i el Baix Camp (5%) han estat les tres comarques amb un major impuls (quadre 8).

L'afiliació a la Seguretat Social ha experimentat un augment del 4,5%

Quadre 8. Variació interanual del nombre d'afiliacions (%). 2020/2021 (Règim General i autònoms).

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Alt Camp	-1,8	2,4	4,5	4,3	3,5
Baix Camp	0,9	2,8	3,4	5,7	5,0
Baix Ebre	-1,0	3,6	1,9	3,1	2,7
Baix Penedès	1,5	2,8	4,5	6,0	5,3
Conca de Barberà	-0,8	2,4	-0,3	3,9	2,9
Montsià	-5,9	3,2	7,3	3,2	2,4
Priorat	3,4	2,9	1,3	3,4	3,2
Ribera d'Ebre	-3,9	1,5	-0,1	3,7	2,3
Tarragonès	-1,6	3,5	3,7	6,1	5,5
Terra Alta	-1,6	6,6	-4,2	2,5	1,9
Camp de Tarragona	0,2	3,0	3,6	5,8	5,1
Terres de l'Ebre	-3,4	3,4	2,8	3,2	2,5
Província de Tarragona	-1,9	3,1	3,5	5,3	4,5
Catalunya	-2,0	0,7	2,6	2,6	2,2

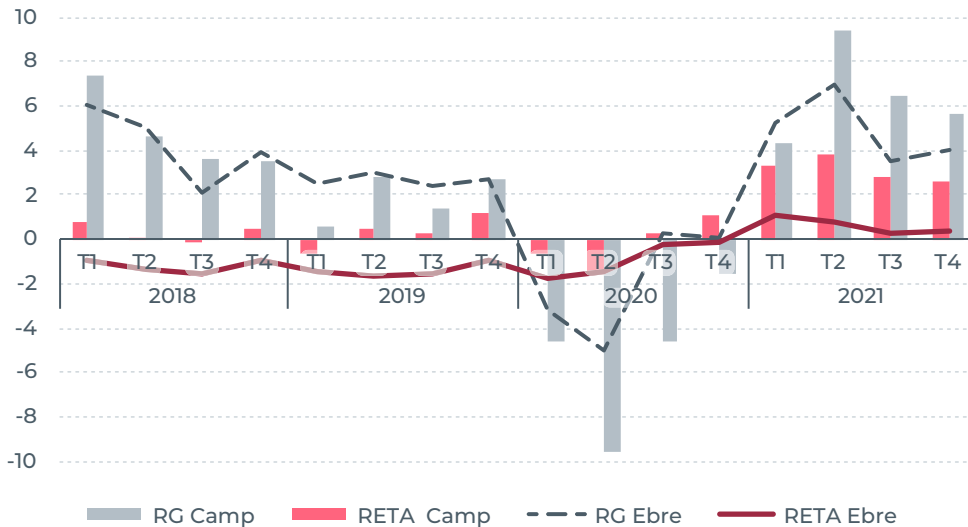
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social.

A Tarragona l'augment ha estat superior en tots els sectors d'activitat en comparació del conjunt català. L'agricultura és l'únic sector d'activitat que experimenta una caiguda per la forta disminució del Montsià i la Ribera d'Ebre. La indústria mostra valors positius en totes les comarques, amb un augment notori al Baix Ebre, el Tarragonès i el Montsià. La construcció augmenta més que la indústria, impulsada pel Montsià, l'Alt Camp i el Baix Penedès. El sector terciari ha registrat el major increment, molt centrat al Tarragonès, el Baix Penedès i el Baix Camp. Cal remarcar que aquestes tres comarques han estat les grans impulsores dels resultats globals.

L'augment ha estat superior en tots els sectors d'activitat en comparació del conjunt català

A partir del segon semestre de 2021, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social a la zona augmenta en gran mesura i s'apropa, al juliol, als 350.000 afiliats. La resta de mesos de l'any es manté en més de 330.000, cosa que porta a una llarga sèrie alcista i amb els valors més elevats des de la crisi de 2008. L'impuls ha estat causat pels increments al Règim General, mentre que les afiliacions al RETA han estat més estables i s'han mantingut al voltant del 17% del total d'afiliacions (gràfic 15). Aquests increments han estat més elevats al Camp de Tarragona que a les Terres de l'Ebre per als dos règims d'afiliació.

Gràfic 15. Variació interanual de les afiliacions a la Seguretat Social (%). Camp de Tarragona (Camp) i Terres de l'Ebre (Ebre).

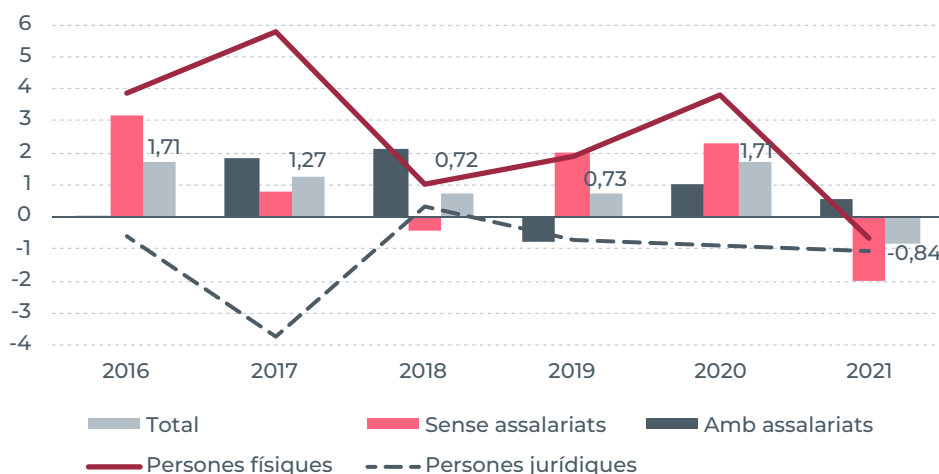
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social.

9. La dinàmica empresarial

Els darrers anys s'han manifestat en l'estructura empresarial de la zona alguns canvis (gràfic 16). En primer lloc, s'observa un lleuger creixement en el nombre d'empreses, derivat principalment de l'augment de les persones físiques. En segon lloc, les empreses amb forma de persones jurídiques tenen una tendència decreixent. I, en tercer lloc, podem observar la línia d'augment del nombre d'empreses amb assalariats.

S'observen canvis en l'estructura empresarial de la zona

Gràfic 16. Variació interanual de l'oferta empresarial (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Drets Socials (Generalitat de Catalunya).

El quadre 9 mostra l'augment del nombre de persones físiques l'any 2020 i la seva posterior reducció en el 2021, cosa que comporta un descens global de l'oferta, atesa la importància d'aquestes empreses en el total. Les persones jurídiques també han disminuït, tant les societats anònimes com les de responsabilitat limitada. L'indicador

Les persones jurídiques han disminuït, tant les societats anònimes com les de responsabilitat limitada

de variació ha estat molt alt, principalment pel que fa a les societats anònimes, que es troben per sota del miler i amb tendència a disminuir des de 2018.

Quadre 9. El nombre d'empreses en funció de la personalitat jurídica.

	2018	2019	2020	2021	Var. 2019/2020 (%)	Var. 2020/2021 (%)
Total	52.921	53.308	54.217	53.764	1,71	-0,84
Persones físiques	29.131	29.687	30.808	30.610	3,78	-0,64
Persones jurídiques	23.790	23.621	23.409	23.154	-0,9	-1,09
Societats Anònimes	1.060	940	874	845	-7,02	-3,32
Societats de R.L.	17.284	17.231	16.969	16.866	-1,52	-0,61
Cooperatives	413	421	419	394	-0,48	-5,97
Altres	4.920	4.907	5.024	5.049	2,38	0,50
Organismes autònoms	113	122	123	122	0,82	-0,81

Augmenten les empreses amb assalariats i disminueixen les que no en tenen

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

El quadre 10 assenyala les particularitats de l'oferta empresarial en funció del nombre d'assalariats. S'observa com augmenten les empreses amb assalariats i disminueixen les que no en tenen. Pel que fa a les primeres, observem una tendència a augmentar la grandària, la qual cosa es manifesta per l'augment de les de menys de 5 treballadors i de les de més de 500. Això ens explica, en part, la disminució del grup de 100 a 500.

Quadre 10. El nombre d'empreses en funció del nombre d'assalariats.

	2018	2019	2020	2021	Var. 2019/2020 (%)	Var. 2020/2021 (%)
Total	52.921	53.308	54.217	53.764	0,86	-0,84
Sense assalariats	28.522	29.093	29.757	29.173	0,27	-1,96
Amb assalariats	24.399	24.215	24.460	24.591	1,55	0,54
D'1 a 5	20.424	20.203	20.332	20.617	2,05	1,40
De 6 a 19	2.999	3.044	3.086	3.039	-0,16	-1,52
De 20 a 49	628	623	670	587	-5,78	-12,39
De 50 a 99	174	182	197	174	-4,40	-11,68
De 100 a 499	156	145	155	112	-22,76	-27,74
De 500 a 1000	8	9	10	53	488,89	430,00
Més de 1000	10	9	10	9	0,00	-10,00

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

A la zona hi ha un grup d'empreses motores importants de més de 100 treballadors. És aquest nucli, juntament amb d'altres, el que estructura l'oferta productiva de l'àrea. La majoria d'aquestes empreses tenen forma de societat anònima o de societat amb responsabilitat limitada i també hi ha alguna cooperativa. Generalment, són empreses consolidades i assentades al territori. El quadre 11 presenta l'indicador de societats

mercantils constituïdes i les ampliacions de capital de les existents. S'observa com les inversions en societats disminueixen, tant pel que fa a les noves empreses, que neixen poc capitalitzades, com a les ampliacions de capital de les existents.

Quadre 11. La creació de societats mercantils (capital en milers d'euros).

Tarragona	Constituïdes		Ampliacions		Total	
	Nombre	Capital	Nombre	Capital	Nombre	Capital
2017	1.302	84.503	403	200.282	1.705	284.785
2018	1.214	95.063	362	111.721	1.576	206.784
2019	1.323	68.069	380	124.024	1.703	192.093
2020	929	31.099	274	105.986	1.203	137.085
2021	1.349	38.389	341	98.690	1.690	137.079

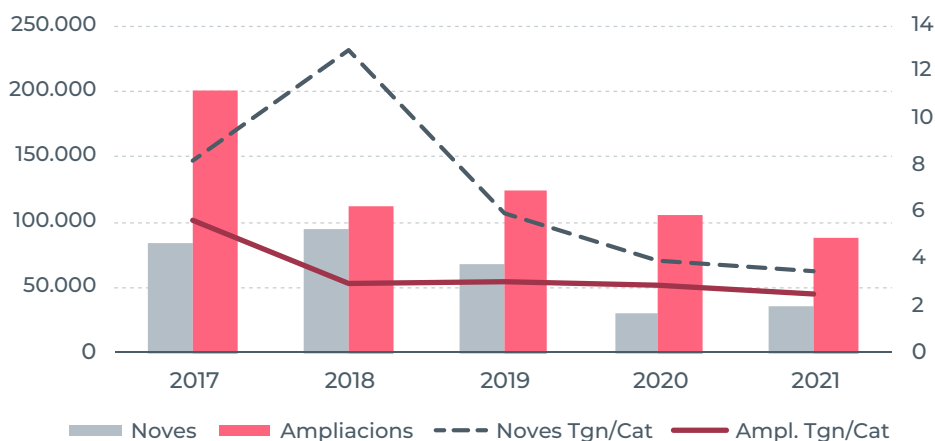
Tarragona/ Catalunya (%)	Constituïdes		Ampliacions		Total	
	Nombre	Capital	Nombre	Capital	Nombre	Capital
2017	7,04	8,24	6,98	5,66	7,02	6,24
2018	6,92	12,92	5,93	3,02	6,68	5,14
2019	7,29	5,95	6,08	3,07	6,88	3,04
2020	6,98	3,93	6,26	2,94	6,83	3,41
2021	7,03	3,42	5,70	2,65	6,71	2,82

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Si aquestes inversions es relacionen amb les efectuades al conjunt de Catalunya (gràfic 17), durant els darrers anys el capital de cada societat disminueix comparativament tant pel que fa a les societats constituïdes com a les ampliacions de capital. Per contra, el nombre de societats es manté, decreixent lleugerament en termes generals, i es troba proporcionalment molt més representat que la capitalització feta. Això indica que les inversions fetes per societat són molt inferiors proporcionalment.

Les inversions fetes per societat són molt inferiors proporcionalment al conjunt català

Gràfic 17. Capital invertit en noves societats i ampliacions (en milers d'euros). Pes de Tarragona en el total català (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Drets Socials (Generalitat de Catalunya).

10. Altres indicadors d'activitat: el port de Tarragona i l'aeroport de Reus

Per al port de Tarragona, l'exercici de 2021 ha estat molt millor que el de 2020, ja que ha vist incrementada la seva activitat en tones transportades en un 18,32%. Aquesta variació és molt superior a la mitjana del conjunt de ports de l'Estat, que va ser de 5,62%, i el situa com a sisè port de l'Estat pel seu tràfic de mercaderies. El fort impuls de l'exercici, tanmateix, no ha comportat l'assoliment dels nivells de tràfic de 2019, ja que es troba un 4,71% per sota. El pes dels líquids a doll és essencial dins del volum de mercaderies, ja que en representen el 67,83%; pel que fa als sòlids a lloure, en representen el 24,85%, i la càrrega general, el 7,32%. Continua tenint molt poc pes el tràfic contenitzat, que representa l'1,57% del total. Dins dels líquids, el cru i altres productes petrolífers tenen el pes més important, tot i el creixement de productes químics i adobs, que representen menys d'un 10% del conjunt de líquids. Pel que fa als sòlids a lloure, el port s'està consolidant en l'augment del tràfic de carbons per reexportar. Mentre que el transport de cereals i pinsos disminueix, el que comporta un descens del 20,32% d'aquest grup de mercaderies respecte de 2019. La càrrega general augmenta un 28,31% respecte del 2019 i, dins d'aquesta, els contenidors ho fan en un 7,75%.

Per al port de Tarragona, l'exercici de 2021 ha estat molt millor que el de 2020

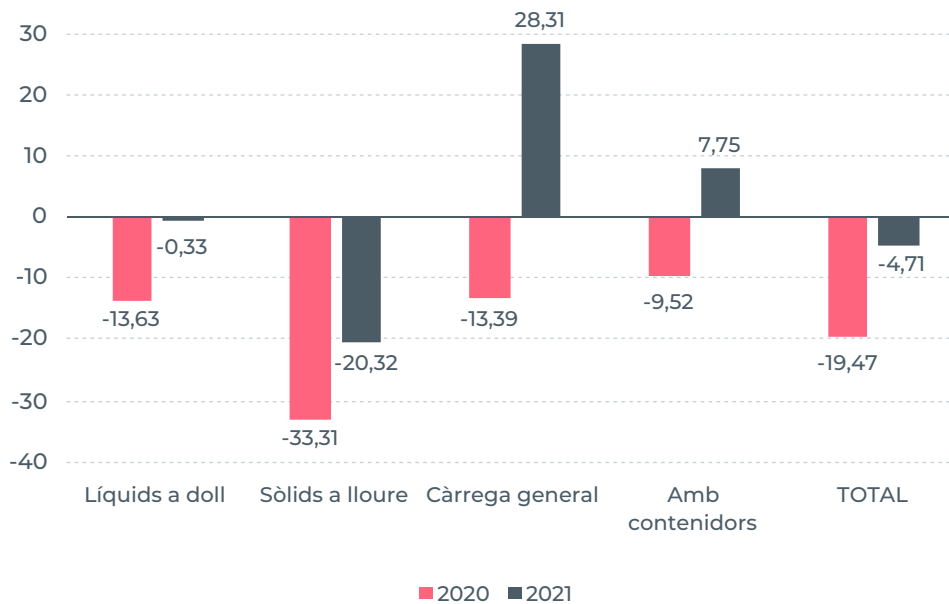
Quadre 12. Moviment de mercaderies al port de Tarragona (en tones).

	Any			Variació (%)		Distribució (%)		
	2019	2020	2021	2019/21	2020/21	2019	2020	2021
Líquids a doll	21.210.546	18.319.623	21.141.189	-0,33	15,40	63,90	68,37	67,83
Sòlids a lloure	9.718.750	6.480.982	7.744.293	-20,32	19,49	29,28	24,19	24,85
Càrrega general	1.778.698	1.540.586	2.282.296	28,31	48,14	5,36	5,75	7,32
Amb contenidors	454.389	411.145	489.593	7,75	19,08	1,37	1,53	1,57
TOTAL GRANS TRÀFICS	32.707.994	26.341.191	31.167.778	-4,71	18,32	98,53	98,31	100,00

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Ports de l'Estat.

Al gràfic 18 es pot observar la forta caiguda registrada l'any 2020 respecte de 2019 i com no s'han recuperat encara els nivells de tràfic en relació amb el 2021. Únicament la càrrega general i els contenidors mostren uns bons indicadors de recuperació. Per contra, els sòlids a lleure disminueixen i els líquids s'aproximen als trànsits de 2019.

Gràfic 18. Variació de les tones del tràfic portuari (índex 100 = any 2019).

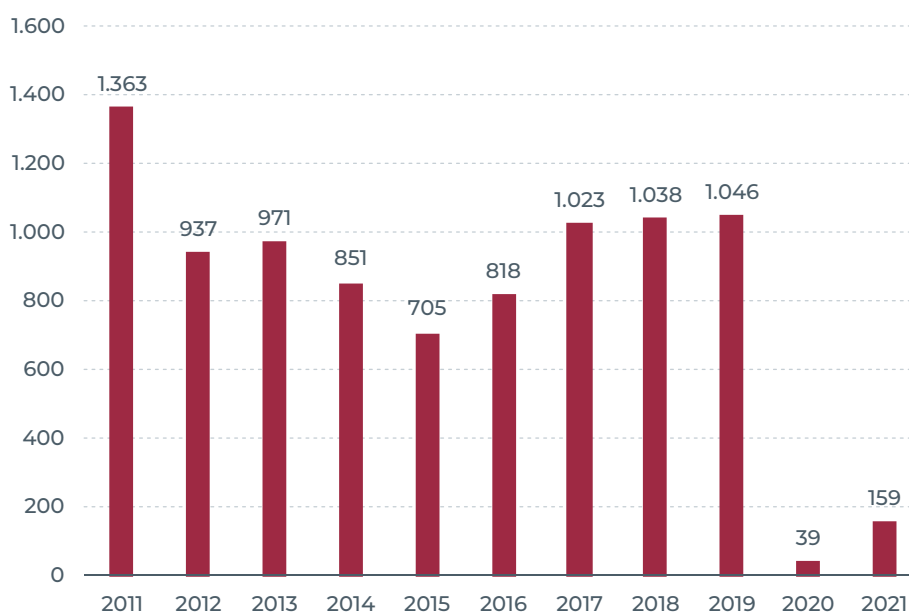

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Ports de l'Estat.

El nombre de passatgers a l'aeroport de Reus ha augmentat en 120.000 en comparació de 2020. Aquesta xifra comporta un increment interanual del 402,7%, un percentatge molt significatiu si partíssim d'una base superior. Es tracta de l'augment més alt dels aeroports gestionats per AENA, que registra un increment mitjà de tots els aeroports del 57,7%, i, per tant, també és més elevat que el dels altres dos aeroports catalans. La variació de Barcelona ha estat del 48,2% i la de Girona, del 81,7%.

El nombre de passatgers a l'aeroport de Reus ha augmentat en 120.000 en comparació de 2020

Gràfic 19. Moviment de passatgers a l'aeroport de Reus (en milers).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'AENA.

En observar el nombre de passatgers dels aeroports catalans (quadre 13) i el seu pes en el conjunt d'AENA per als dos darrers exercicis, es pot veure una disminució relativa, principalment per la poca remuntada de l'aeroport de Barcelona. La darrera columna mostra la relació entre passatgers i operacions, que serveix com un indicador de l'ocupació dels vols. En aquest cas, els indicadors de Reus i Girona són molt baixos comparats amb el de Barcelona i el del conjunt d'AENA.

Quadre 13. Tràfic d'aeroports catalans d'AENA.

	2020	2021	Distribució 2020 (%)	Distribució 2021 (%)	Viatgers/ operació 2021 (%)
Barcelona El Prat J.T.	12.739.259	18.874.896	16,75	15,73	115,32
Girona Costa Brava	172.213	312.897	0,23	0,26	23,18
Reus	39.460	158.886	0,05	0,13	10,88
AENA Catalunya	12.950.932	19.346.679	17,03	16,13	100,88
AENA	76.064.322	119.959.671	100	100	78,99

Tot i la remuntada de 2021, el tràfic aeroportuari està molt per sota del de 2019

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'AENA.

Tot i la remuntada de 2021, el tràfic aeroportuari està molt per sota del de 2019, la qual cosa mostra la problemàtica de mobilitat des de l'inici i l'expansió de la COVID-19. La pandèmia ha afectat en gran mesura el transport aeri i, molt específicament, l'activitat turística, que encara no ha recuperat els indicadors de 2019.

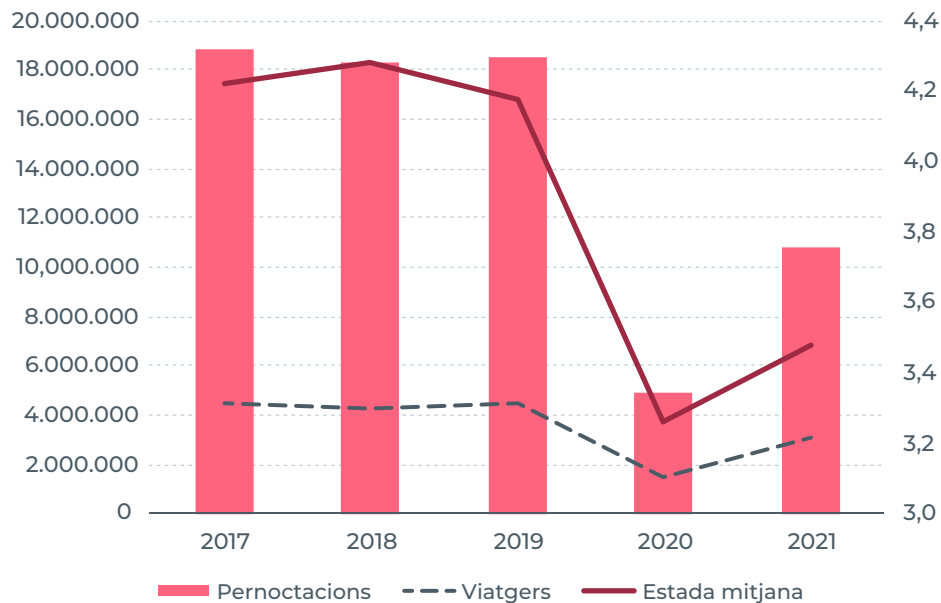
11. L'activitat turística

El pes del turisme en l'economia de la zona és determinant per a l'impuls econòmic i la realitat social d'aquesta. L'exercici 2020 va tenir unes conseqüències desastroses per a l'activitat. Les expectatives de recuperació que es van originar durant els primers mesos de 2021 no s'han complert i el descens de l'activitat respecte de 2019 continua. Es manifesta una millora respecte del 2020, ja que s'ha doblat el nombre de visitants i de pernoctacions, si bé encara es troben un 30% per sota dels de 2019 pel que fa als viatgers i un 40% pel que fa al de pernoctacions.

Hi ha dificultat per assolir els 18 milions de pernoctacions a la zona, xifra habitual abans de la pandèmia

El gràfic 20 mostra la dificultat per assolir els 18 milions de pernoctacions a la zona, una xifra que era habitual abans de la pandèmia. Tot i que els viatgers, les pernoctacions i el nombre de dies d'estada mitjana a la zona han augmentat des de l'exercici anterior, encara es troben per sota dels anys normals en més d'un milió.

Gràfic 20. Els visitants, les pernoctacions i l'estada mitjana.

Nota: Nombre de viatgers i pernoctacions, a l'eix de l'esquerra i estada mitjana, a l'eix de la dreta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

La forta modificació de la demanda, influenciada per la COVID-19 i les seves diferents onades, ha comportat un important descens dels turistes no residents, tant pel que fa a viatgers com a pernoctacions. Els dos darrers anys, la demanda de residents ha superat el 80% del total pel que fa a viatgers i ha representat un 73,34% de les pernoctacions. Per contra, el turisme no resident ha caigut i tot just ha superat el 25% del total de pernoctacions l'any 2021 quan habitualment representava més del 55%, amb una estada mitjana superior.

Els dos darrers anys, la demanda de residents ha superat el 80% del total pel que fa a viatgers

Quadre 14. Nombre de visitants i pernoctacions.

Nombre	Origen	2019	2020	2021
Viatgers	Residents	2.613.262	1.291.759	2.503.382
	No residents	1.820.951	231.895	605.892
Pernoctacions	Residents	8.179.810	3.962.650	7.928.955
	No residents	10.336.937	989.410	2.881.784
Viatgers	Total	4.434.213	1.523.654	3.109.274
Pernoctacions	Total	18.516.747	4.952.060	10.810.739
Distribució (%)	Origen	2019	2020	2021
Viatgers	Residents	58,93	84,78	80,51
	No residents	41,07	15,22	19,49
Pernoctacions	Residents	44,18	80,02	73,34
	No residents	55,82	19,98	26,66

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Els efectes de la caiguda de la demanda han influenciat de manera diferent l'oferta. Al quadre 15 mostra com l'exercici 2020 va comportar caigudes del 70% dels viatgers d'hotel i del 80% de les pernoctacions respecte 2019. Aquesta va ser la major caiguda dels elements d'oferta, seguida dels apartaments, mentre que els càmpings i les cases rurals van tenir descensos menors, també del turisme dels no residents. El 2021, els descensos van ser menors, tot i que el nombre de viatgers i el de pernoctacions van caure un 29,88% i un 41,62%, respectivament, respecte de la normalitat de 2019. El nombre de no residents va experimentar una davallada propera al 70%, moderada en conjunt pel nombre de residents amb disminucions més lleugeres (4,20% dels viatgers i 3,07% de les pernoctacions). Pel que fa a allotjaments, els hotels i els apartaments han experimentat les disminucions més elevades, mentre que els càmpings i les cases rurals han controlat millor la seva davallada. En el cas dels càmpings, l'estada mitjana ha disminuït, mentre que a les cases rurals ha augmentat.

Els efectes de la caiguda de la demanda han influenciat de manera diferent l'oferta

Quadre 15. Variació interanual (%).

	Viatgers 2020			Pernoctacions 2020		
	Total	Residents	No residents	Total	Residents	No residents
Hotels	-70,76	-56,99	-88,22	-81,10	-61,65	-93,33
Càmpings	-51,16	-37,87	-82,81	-59,46	-41,07	-83,60
Apartaments	-69,35	-46,50	-88,55	-75,55	-47,19	-90,14
Cases rurals	-44,58	-40,01	-73,89	-39,84	-29,88	-71,70
TOTAL	-65,64	-50,57	-87,27	-73,26	-51,56	-90,43

	Viatgers 2021			Pernoctacions 2021		
	Total	Residents	No residents	Total	Residents	No resident
Hotels	-37,76	-12,80	-69,40	-54,28	-14,47	-79,31
Càmpings	-3,56	16,50	-51,33	-16,83	10,31	-52,45
Apartaments	-41,86	-4,06	-73,62	-50,65	-1,62	-75,85
Cases rurals	-38,04	-32,91	-70,93	-18,80	-6,62	-57,74
TOTAL	-29,88	-4,20	-66,73	-41,62	-3,07	-72,12

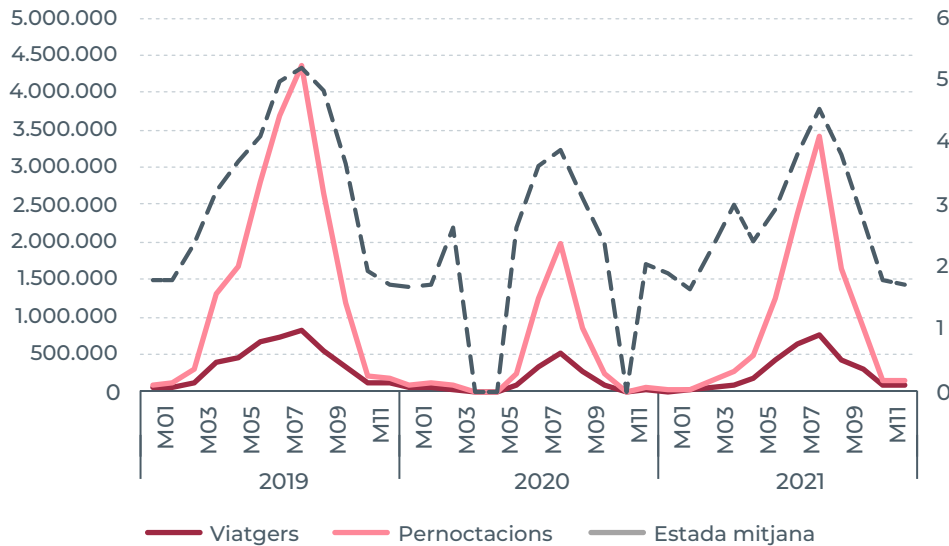
Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'AENA.

L'estacionalitat del turisme a la zona continua en els mesos centrals de l'estiu i registra el seu màxim al mes d'agost. El 2019 això va representar 5,2 milions de pernoctacions i més del 28% del total anual. Aquesta concentració es va veure accentuada el 2020, ja que al mes d'agost es van registrar el 40% de les pernoctacions anuals. L'exercici de 2021 es retorna indicadors més tradicionals, ja que el mes d'agost va representar el 32,40% de les pernoctacions anuals. En aquests tres anys l'estada mitjana al mes d'agost ha passat de 5,2 dies en el 2019 a 3,89 en el 2020 i 4,52 el 2021. No solament han disminuït el nombre de viatgers i de pernoctacions, sinó que també ho ha fet l'estada mitjana. Aquest resultat

L'estacionalitat del turisme a la zona continua en els mesos centrals de l'estiu

és rellevant per la despesa global, tant directa com indirecta, que genera la demanda provinent de l'activitat turística.

Gràfic 21. Distribució mensual de la demanda turística i l'estada mitjana.

Nota: Nombre de viatgers i pernoctacions, a l'eix de l'esquerra i estada mitjana, a l'eix de la dreta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Tot i que l'estada mitjana augmenta en comparació de 2020, encara està molt per sota de la xifra de 2019. El quadre 16 mostra com els hotels registren l'estada inferior, mentre que els càmpings i apartaments tenen la més elevada. Les cases rurals tornen a nivells més semblants als hotels, encara que presenten resultats lleugerament superiors. La variació en relació amb el 2019 assenyalava una estada inferior, sempre superior en el cas dels no residents, i una forta caiguda dels residents en hotels i càmpings. L'excepció de les cases rurals i dels residents en apartaments és el més positiu del quadre.

L'estada mitjana augmenta en comparació de 2020, encara està molt per sota de la xifra de 2019

Quadre 16. Estada mitjana dels residents i no residents.

	Total	Residents	No residents
Hotels	2,58	2,37	3,30
Càmpings	4,81	4,26	7,97
Apartaments	4,94	4,44	6,47
Cases rurals	3,22	3,02	6,31
TOTAL	3,48	3,17	4,76
Variació 2019/21 (%)	Total	Residents	No residents
Hotels	-26,54	-1,92	-32,40
Càmpings	-13,76	-5,31	-2,32
Apartaments	-15,11	2,54	-8,46
Cases rurals	31,06	39,20	45,35
TOTAL	-16,74	1,19	-16,21

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

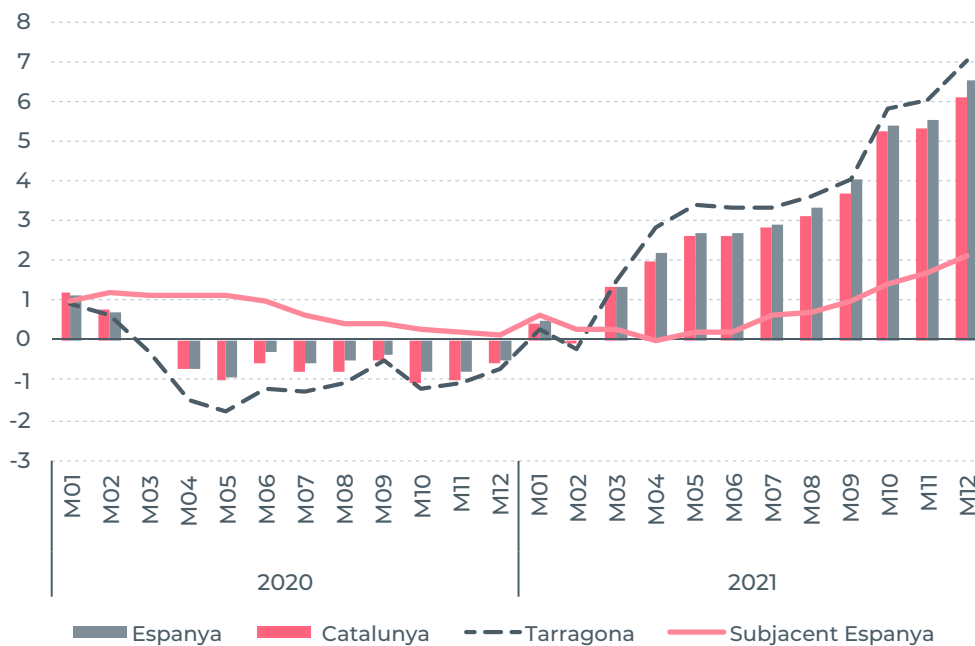
12. La variació de preus

L'augment de preus de consum, indicador que es va estabilitzar durant els darrers anys, es dispara a partir del març de 2021. Inicialment, no s'hi ha donat una excessiva importància, amb la confiança que tornaria als nivells anteriors i que l'excepcionalitat del moment passaria amb normalitat. Ningú no es va plantejar modificar la política monetària ni el tipus d'interès ni la compra d'actius per part del Banc Central Europeu o la Reserva Federal, però la dinàmica alcista va continuar a Europa i als Estats Units i avança un canvi en la política monetària de la compra d'actius i del tipus d'interès.

Les causes se centren en tres aspectes. El primer, el preu de l'energia, que, en seguir a l'alça, planteja actuacions precises. En segon lloc, la interrupció de la cadena de valor i la seva logística en el món de la globalització, principalment motivada per la política zero de la COVID-19 a la Xina. I, en tercer lloc, el panorama geopolític, que té conseqüències directes sobre el preu del gas natural.

L'augment de preus de consum es dispara a partir del març de 2021

Gràfic 22. Variació interanual de l'IPC (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

A finals de 2021, l'IPC a Espanya va assolir el 6,5%; a Catalunya, un 6,1%, i a Tarragona, un 7% (gràfic 22). A més, la inflació subjacent a Espanya, que incrementa a partir del segon semestre de l'exercici, després d'haver descendit des de principis de 2020. És manifest que la pressió de l'augment dels costos energètics i la interrupció de subministraments repercuteixen sobre els costos empresarials. Si les situacions de mercat ho permeten, això es traduirà en un increment de costos. El retorn a paradigmes anteriors de contenció de preus és previsible a mitjà termini, però els analistes consideren que les taxes altes de variació poden durar bona part de l'exercici de 2022.

Les causes d'aquest increment superior a Tarragona han estat l'augment de l'habitatge, que inclou el consum elèctric, i dels transports i les begudes alcohòliques. Tot i això, cinc grups han registrat un augment inferior en les altres àrees: parament de la llar; medicina; ensenyament; hotels, bars i restaurants, i altres. L'índex general, com es pot observar al quadre 17, també és superior a Tarragona que a les altres zones.

A finals de 2021, l'IPC a Espanya va assolir el 6,5%; a Catalunya, un 6,1%, i a Tarragona, un 7%

Quadre 17. Variació dels preus de consum.

	Tarragona	Catalunya	Espanya
Índex general (Base 100 = any 2021)	104,04	103,72	103,96
Aliments i begudes no alcohòliques	102,79	102,87	102,90
Begudes alcohòliques i tabac	100,90	100,82	100,79
Vestit i calçat	109,59	110,56	109,39
Habitatge	113,93	110,85	112,73
Parament de la llar	100,78	101,44	101,54
Medicina	100,32	100,31	100,49
Transports	103,61	103,44	103,49
Comunicacions	99,46	99,43	99,44
Esbarjo i cultura	101,31	100,90	101,28
Ensenyament	100,69	101,13	100,82
Hotels, cafès i restaurants	100,32	100,96	101,45
Altres béns i serveis	100,74	100,69	100,88

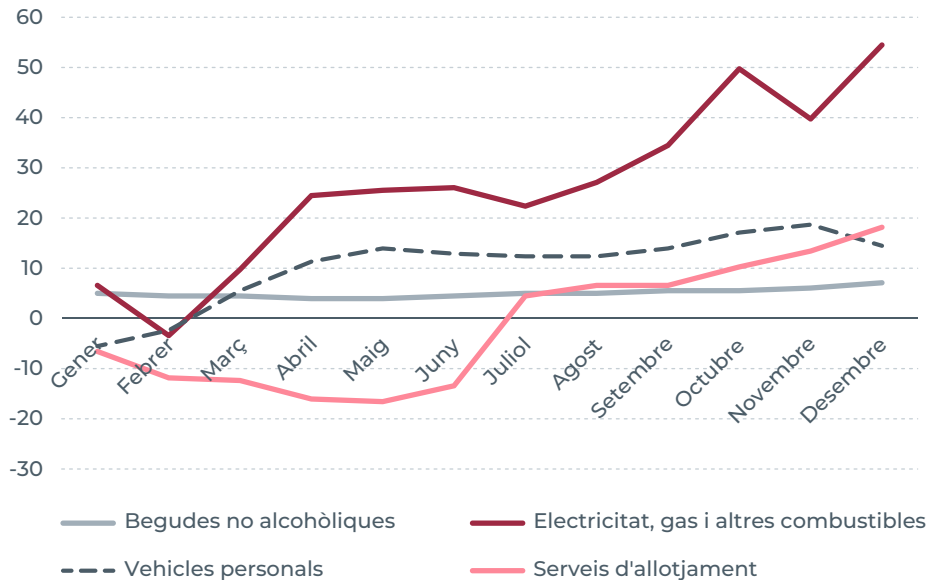
	Tarragona	Catalunya	Espanya
Índex interanual (%). Desembre 2021	7,0	6,1	6,5
Aliments i begudes no alcohòliques	4,8	4,7	5,0
Begudes alcohòliques i tabac	2,4	1,6	1,6
Vestit i calçat	1,2	1,1	1,0
Habitatge	26,6	20,0	23,3
Parament de la llar	1,5	1,9	2,1
Medicina	0,4	1,0	0,9
Transports	11,5	10,8	10,9
Comunicacions	-0,2	-0,3	-0,3
Esbarjo i cultura	1,4	1,2	1,7
Ensenyament	0,9	1,6	1,2
Hotels, cafès i restaurants	1,1	2,3	3,1
Altres béns i serveis	1,1	1,6	1,5

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

L'any 2021, la variació interanual per mesos dels subgrups més alcistes ha causat aquest increment de preus superior a la zona. Al gràfic 23 s'observa com l'electricitat i els combustibles augmenten des del març per assolir una variació interanual del 54,8% al desembre, i com els transports de persones incrementen des de l'abril i arriben al 14,6% a finals d'any. Els altres dos indicadors són més moderats al principi, però a partir del juliol augmenten d'una manera notòria els serveis d'allotjament, que acaben l'exercici amb un 17,9%, mentre que les begudes no alcohòliques ho fan amb un 7,2%.

L'electricitat i els combustibles augmenten des del març per assolir una variació interanual del 54,8%

Gràfic 23. Variació interanual per mesos dels subgrups més alcistes l'any 2021 (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

13. El finançament de l'economia

Les dades del quadre 18, també representades al gràfic 24, mostren l'evolució dels crèdits bancaris i dels dipòsits des de 2017. S'hi pot observar la caiguda dels crèdits i l'augment dels dipòsits, que expliquen, en part, aquesta contenció. Al tercer trimestre de 2021, el crèdit disminueix en un 3,77% en relació interanual i els dipòsits augmenten un 3,64%. En les comparacions intertrimestrals de les darreres dades els dos indicadors van a la baixa; els crèdits han tingut una variació del -4,67% i els dipòsits, del -1,58%. El palanquejament de l'economia disminueix fins al 104,08, un indicador molt allunyat dels de 2018 (145,30) i 2019 (128,51).

Al tercer trimestre de 2021, el crèdit disminueix en un 3,77% en relació interanual i els dipòsits augmenten un 3,64%

Quadre 18. Els crèdits i els dipòsits bancaris a Tarragona (en milions d'euros). 2017-2021.

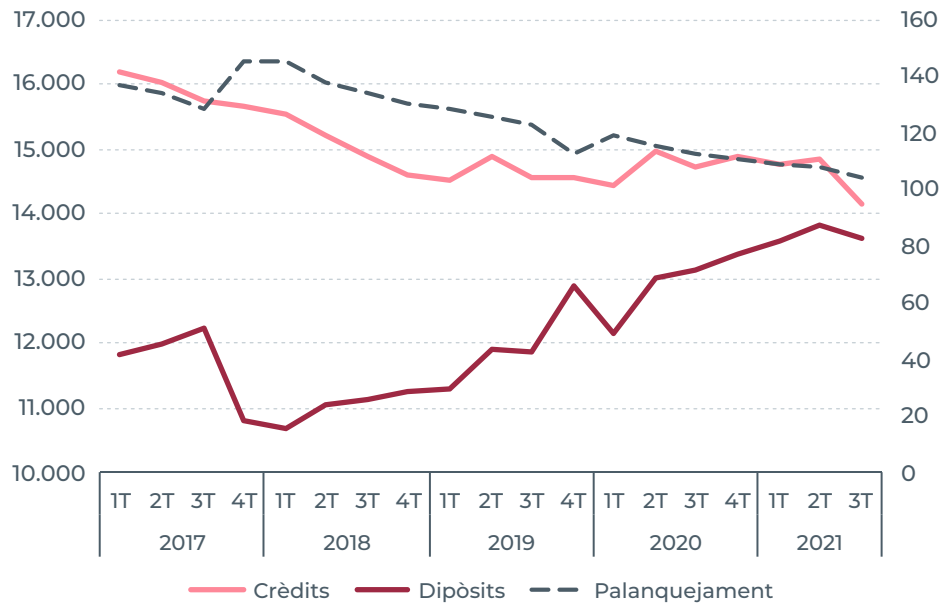
		Total		Variació interanual (%)		Variació trimestral (%)		Crèdit/ Dipòsits*100
		Crèdits	Dipòsits	Crèdits	Dipòsits	Crèdits	Dipòsits	Palanquejament
2017	1T	16.198	11.841	-4,69	-1,48	-0,60	-1,89	136,80
	2T	16.022	11.977	-6,41	-1,68	-1,09	1,15	133,77
	3T	15.727	12.257	-5,34	-0,10	-1,84	2,34	128,31
	4T	15.649	10.795	-3,96	-10,56	-0,50	-11,93	144,97
2018	1T	15.553	10.704	-3,98	-9,60	-0,61	-0,84	145,30
	2T	15.196	11.041	-5,16	-7,81	-2,30	3,15	137,63
	3T	14.875	11.132	-5,42	-9,18	-2,11	0,82	133,62
	4T	14.615	11.256	-6,61	4,27	-1,75	1,11	129,84
2019	1T	14.529	11.306	-6,58	5,62	-0,59	0,44	128,51
	2T	14.892	11.896	-2,00	7,74	2,50	5,22	125,18
	3T	14.540	11.866	-2,25	6,59	-2,36	-0,25	122,53
	4T	14.559	12.909	-0,38	14,69	0,13	8,79	112,78
2020	1T	14.443	12.176	-0,59	7,70	-0,80	-5,68	118,62
	2T	14.974	13.016	0,55	23,73	3,68	6,90	115,04
	3T	14.716	13.128	1,21	10,64	-1,72	0,86	112,10
	4T	14.872	13.387	2,15	3,70	1,06	1,97	111,09
2021	1T	14.752	13.577	2,14	11,51	-0,81	1,42	108,65
	2T	14.855	13.825	-0,79	6,22	0,70	1,83	107,45
	3T	14.161	13.606	-3,77	3,64	-4,67	-1,58	104,08

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Banc d'Espanya.

L'estalvi augmenta de manera notòria. L'elevat IPC afecta els estalvis, però no s'observa que els orienti cap al consum. D'altra banda, el volum creditici es va mantenir estable el 2020 i durant la primera meitat de 2021 gràcies a la major facilitat creditícia per fer front a la crisi provocada per la COVID-19. No sembla que aquesta tendència a la baixa d'anys anteriors s'hagi frenat al tercer trimestre de 2021.

**L'estalvi
augmenta de
manera notòria**

Gràfic 24. Evolució del crèdit i els dipòsits (en milions d'euros) i el palanquejament.

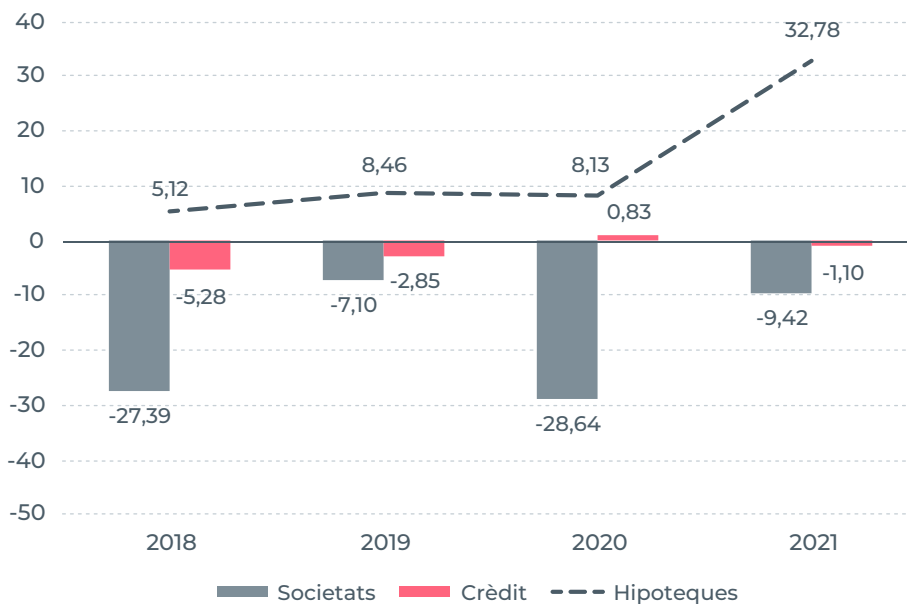
Nota: Milions d'euros, a l'eix de l'esquerra i palanquejament, a l'eix de la dreta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Banc d'Espanya.

No s'observen indicadors que assenyalin una millora en les perspectives inversores. El gràfic 25 mostra les variacions interanuals de diferents indicadors d'inversió. S'observa com el de capital de les societats i el crèdit s'orienten a la baixa en relació interanual. Per contra, el crèdit hipotecari augmenta notòriament el 2021; això, en part, s'ajusta a l'augment dels ocupats registrat en la construcció des del tercer trimestre de 2019.

No s'observen indicadors que assenyalin una millora en les perspectives inversores

Gràfic 25. Variació interanual de crèdit, capital de societats i hipoteques (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i el Banc d'Espanya.

14. El comerç amb l'exterior

L'activitat comercial amb l'exterior ha experimentat una forta recuperació durant l'exercici de 2021 en comparació de l'any anterior, amb un increment, del 30,56% en el cas de les exportacions i del 31,34% en el cas de les importacions. El quadre 19 i el gràfic 26 mostren com, durant els mesos de setembre, octubre i novembre de l'any actual, el volum d'activitat tant de les exportacions com de les importacions ha estat dels més elevats del comerç de béns amb l'exterior de la zona. A finals de 2020 s'inicia la recuperació de les exportacions, a la baixa durant tot el primer semestre de l'any, i continua durant tot el 2021, amb variacions que han representat un creixement superior al 50% en comparació interanual en molts mesos.

L'activitat comercial amb l'exterior ha experimentat una forta recuperació durant l'exercici de 2021

Quadre 19. Les exportacions i importacions a Tarragona. 2020-2021.

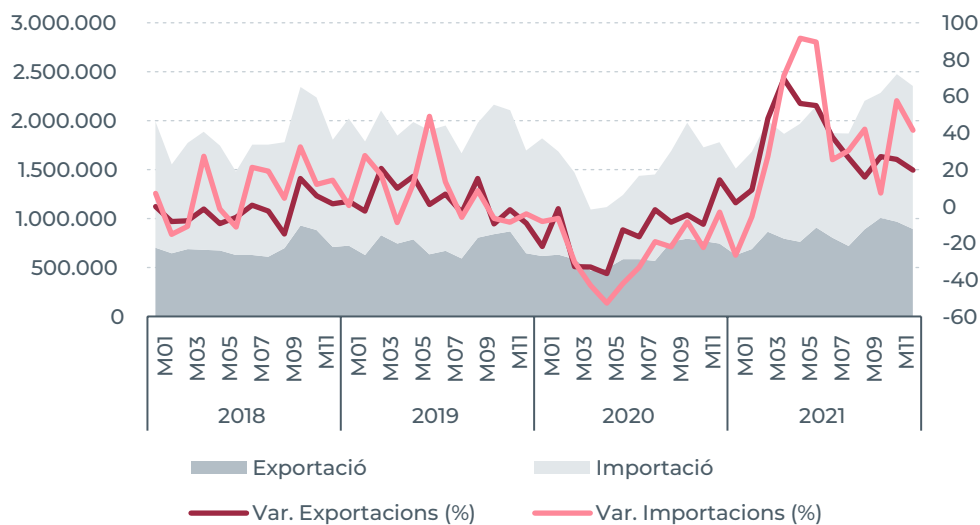
En milers d'euros	Any 2020		Any 2021	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	617.374	1.202.435	629.190	883.885
Febrer	632.181	1.053.612	688.909	994.511
Març	585.372	887.293	865.709	1.130.636
Abril	468.809	625.112	795.025	1.070.383
Maig	489.202	629.124	763.141	1.205.874
Juny	587.800	656.095	910.659	1.242.992
Juliol	585.764	850.055	807.179	1.065.942
Agost	569.074	881.050	719.820	1.148.434
Setembre	768.622	922.606	891.255	1.310.498
Octubre	793.966	1.186.976	1.009.630	1.273.830
Novembre	772.426	955.576	970.622	1.505.014
Desembre	746.365	1.034.076	893.878	1.462.991
TOTAL	7.616.955	10.884.010	9.945.017	14.294.990

Variació interanual (%)	Any 2020		Any 2021	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	-21,86	-8,23	1,91	-26,49
Febrer	-1,12	-6,50	8,97	-5,61
Març	-32,84	-30,29	47,89	27,43
Abril	-32,96	-43,04	69,58	71,23
Maig	-36,62	-52,55	56,00	91,68
Juny	-12,66	-42,06	54,93	89,45
Juliol	-16,58	-33,18	37,80	25,40
Agost	-1,74	-19,13	26,49	30,35
Setembre	-8,56	-21,95	15,95	42,04
Octubre	-4,62	-8,36	27,16	7,32
Novembre	-9,65	-22,30	25,66	57,50
Desembre	14,48	-3,09	19,76	41,48
TOTAL	-14,48	-24,43	30,56	31,34

Malgrat els problemes, les empreses han reiniciat amb força la seva relació amb les cadenes de subministrament i amb els seus clients, i n'han cercat de nous per incrementar vendes. A causa d'això, els indicadors del comerç exterior de la zona, en dades interanuals, tenen una variació molt superior a la catalana, que ha estat del 21,5 % en el cas de les exportacions i del 19,5 % en el cas de les importacions. Pel que fa al conjunt espanyol, s'hi ha registrat un augment del 21,2% en les vendes a l'exterior i del 24,8 % en les compres.

Les empreses han reiniciat amb força la seva relació amb les cadenes de subministrament

Gràfic 26. Les exportacions i importacions de Tarragona (en milers d'euros) i la seva variació interanual (%).

Nota: Milers d'euros, a l'eix de l'esquerra i variació interanual, a l'eix de la dreta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICEX.

El quadre 20 mostra com la caiguda interanual de l'any 2020 va ser superior a la d'altres períodes tant pel que fa a les exportacions com a les importacions. Per contra, el creixement superior en el 2021 comporta un augmenta del pes del comerç exterior de la zona en el conjunt català, amb increments relatius significatius al novembre de 2021.

Quadre 20. Comparativa del comerç exterior de la zona (%). 2020-2021.

Àmbit geogràfic	Exportació	Importació
Tarragona 2020	-13,30	-24,60
Tarragona 2021	30,56	31,34
Catalunya 2020	-10,30	-18,10
Catalunya 2021	21,50	19,50
Espanya 2000	-10,00	-14,70
Espanya 2021	21,20	24,80
Tarragona / Catalunya (%)	Exportació	Importació
2020	11,50	14,40
2021	12,35	15,81

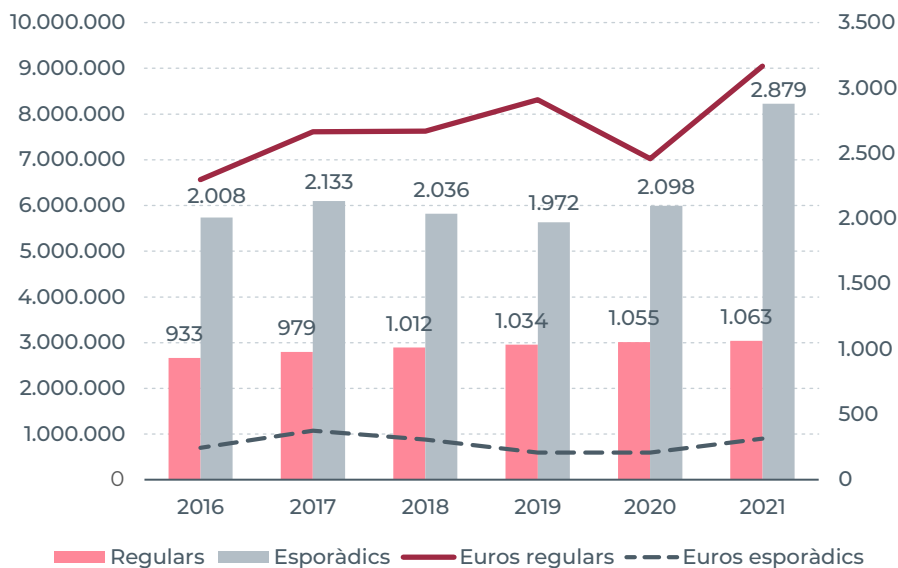
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICEX.

Les exportacions a Tarragona es concentren a la zona euro, que representa el 68,3% de les exportacions el 2021. Els principals compradors globals dels productes de la zona són deu països, que representen el 76,3% del total de les exportacions: dins de la zona euro, França (23,4%), Itàlia (14,6%) Alemanya (9,3%) i Portugal (4,5%); ja més lluny, Bèlgica (3,9%) i Països Baixos (3,3%), i fora de la zona euro, el Marroc (3,9%), Turquia (3,1%) els Estats Units (2,5%), i el Regne Unit (2,5%), amb línia decreixent des del Brexit.

Les exportacions de Tarragona es concentren en gran mesura a la zona euro

L'esforç exportador del darrer any ha estat significatiu, i ha augmentat el nombre d'empreses exportadores. En aquest esforç cal destacar que els exportadors regulars augmenten d'una manera més pausada que els que tenen una activitat amb l'exterior més esporàdica, però no per això poc significativa. Aquesta diferència en la manera de relacionar-se en els mercats exteriors fa que el pes en euros del total exportat depengui, en gran mesura, dels exportadors regulars (gràfic 27). Això determina que, per empresa, la mitjana exportadora dels regulars sigui de 8.510,92 milers d'euros en el 2021 i la dels més esporàdics, de 311,88 milers. Cal considerar que 673 empreses han exportat menys de 50.000 euros, el que representa gairebé el 40% dels exportadors esporàdics.

Gràfic 27. El nombre d'exportadors regulars i esporàdics (exportacions en milers d'euros).

L'esforç exportador del darrer any ha estat significatiu, i ha augmentat el nombre d'empreses exportadores

Nota: Total exportat en milers d'euros, a l'eix de l'esquerra i nombre d'exportadors, a l'eix de la dreta.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICEX.

15. Una visió de l'economia de la zona en cinc punts

El darrer trimestre de l'exercici assenyalava una recuperació en relació amb els indicadors econòmics de 2020, que va ser un exercici atípic a tot arreu. L'any ha mantingut una línia positiva, ja que ha recuperat nivells d'activitat, però oscil·lant en funció de les onades de la COVID-19. Les dificultats per aturar la pandèmia en moltes àrees, tot i la menor gravetat, ha determinat que les previsions trimestrals de l'FMI es plantegin a la baixa. En el cas de les economies espanyola i catalana, els resultats han estat bons, però inferiors a les previsions. A Catalunya, el PIB del quart trimestre de l'any 2021 a és del 97,28% respecte al de 2019 i a Espanya, del 95,84%.

Tarragona tampoc ha assolit els nivells d'activitat de 2019. El nostre indicador d'activitat registra el 98,7% en relació amb el 2018. Les fites importants per l'exercici econòmic de 2021 es poden resumir en els cinc punts següents:

1. La població està estancada i la taxa d'envelliment augmenta. Disminueixen les persones d'entre 20 i 49 anys, fet que comporta un índex d'activitat inferior en relació amb el conjunt català. L'exercici de 2021 ha creat ocupació. Aquesta ha experimentat un increment interanual de l'1,45% al quart trimestre. La taxa d'atur s'ha situat al 12,6%, davant del 10,16% del conjunt català i del 13,33% de l'espanyol.
2. La contractació laboral ha augmentat un 38,42% respecte de 2020, un 32,08% els contractes indefinits i un 39,01% els temporals. Aquests darrers representen més del 90% del total de contractacions i els de menys d'un mes de duració representen el 32,96% del total. Els ERTO han perdut pes en l'exercici, tot i que hi ha més de 8.000 treballadors afectats davant dels més de 80.000 de l'any 2020. El nombre d'afiliacions a la Seguretat Social augmenta amb un 4,5% interanual, percentatge que en el total català ha estat del 2,2%.
3. El nombre d'unitats de l'oferta empresarial s'ha reduït un 0,84% en relació amb l'any anterior. Les persones físiques ho ha fet un 0,64% i les jurídiques, un 1,09%. Les societats anònimes estan per sota del miler. Malgrat això, les empreses reforcen el seu nombre de treballadors, ja que el nombre de les que tenen assalariats incrementa un 0,54%, i disminueixen les que no en tenen i els treballadors autònoms. El nombre de societats creades manté el ritme d'anys anteriors, però amb una menor capitalització que l'indicador mitjà del conjunt català. Els crèdits han disminuït un 3,77% en relació amb el setembre de 2020, mentre que els dipòsits han augmentat un 3,64%.
4. L'augment de l'IPC ha estat molt significatiu a partir del març de 2021. A la zona, l'any ha acabat amb un 7% d'increment interanual, una xifra superior a la catalana (6,1%) i l'espanyola (6,5%). L'augment es concentra en alguns subgrups que han disparat l'indicador global, com electricitat i combustibles (54,8%), transports personals (14,6%) i, concentrat en la segona meitat de l'exercici, allotjaments (17,9%). Tot i que per al conjunt espanyol l'indicador subjacent és de 2,1%, les repercussions dels costos energètics i les dificultats de subministrament poden tenir conseqüències sobre el nivell d'activitat global.

Recuperació en relació amb els indicadors econòmics de 2020

La població està estancada i la taxa d'envelliment augmenta

La contractació laboral ha augmentat

El nombre d'unitats de l'oferta empresarial s'ha reduït

L'augment de l'IPC ha estat molt significatiu

5. El comerç de béns amb l'exterior experimenta un increment del 30,56% en les exportacions i del 31,34% en les importacions, unes variacions superiors a la catalana i l'espanyola. El nombre d'empreses exportadores augmenta. De les més de 4000, 673 exporten menys de 50.000 euros. El turisme no ha recuperat els nivells de 2019 i presenta una disminució del 29,28% pel que fa als viatgers i del 41,62% pel que fa a les pernoctacions. L'estada mitjana del turista disminueix i la concentració al mes d'agost representa el 32,40% de les pernoctacions anuals. El port no ha assolit els nivells de tràfic de mercaderies de 2019 i ha acabat l'exercici amb un -4,71%. L'aeroport de Reus ha passat dels 39.000 passatgers del 2020 a 159.000, però encara està molt lluny del més del milió d'anys anteriors.

El turisme no ha recuperat els nivells de 2019

L'exercici ha superat la caiguda de 2020 malgrat que no ha arribat als nivells d'activitat de 2019. Tot i la precaució, hi ha desconfiança cap a la pandèmia i unes expectatives d'inversió baixes. L'economia de la zona s'ha adaptat bé a la globalització en l'activitat de producció de béns i ha mostrat dificultats en el sector dels serveis, en què s'ha vist disminuïda la seva demanda i s'ha registrat un altre any difícil per a l'activitat turística. Les perspectives són de superació de la crisi de 2020 cap a finals de 2022, però aquesta projecció no sembla, de moment, recuperar iniciatives inversores ni augments del consum a partir de l'estalvi embossat.

L'exercici ha superat la caiguda de 2020 malgrat que no ha arribat als nivells d'activitat de 2019

INFORME DE CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

4t TRIMESTRE 2021

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

Amb el suport de:

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de **TORTOSA**

 Cambra de Comerç
de **Valls**

 Diputació Tarragona